

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Hospodaření nestátní neziskové organizace

Financial Management of Non – state Non – profit Organization

Studentka:

Iveta Greňová

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Eliška Skřídlovská

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student:

Iveta Greňová

Studijní program:

B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6202R055 Veřejná ekonomika a správa

Specializace:

00 Veřejná ekonomika a správa

Téma:

Hospodaření nestátní neziskové organizace
Financial Management of a Non-state Non-profit Organization

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Nestátní neziskové organizace v ČR a jejich hospodaření
  3. Analýza činnosti a hospodaření Diakonie Českobratrské církve evangelické ve Valašském Meziříčí
  4. Zhodnocení činnosti a hospodaření Diakonie Českobratrské církve evangelické ve Valašském Meziříčí
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

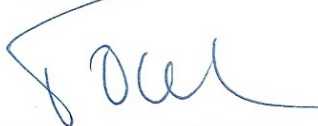
- BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9.
- REKTORÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 188 s. ISBN 978-80-86929-25-5.
- SCHAAD, Martina. *Neziskové organizace v ekonomické teorii: analýza vývoje a motivace bezplatných dobročinných aktivit*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1998. 244 s. ISBN 80-210-1971-9.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

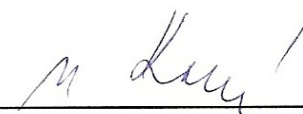
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Eliška Skřidlovská**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně, mimo Přílohy č. 1 - 5, které mi byly dány k dispozici.

V Ostravě dne 9. 5. 2013

A handwritten signature in dark ink, reading "Iveta Greňová". The signature is written in a cursive style with a horizontal dotted line underneath it.

Iveta Greňová

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Nestátní neziskové organizace v ČR a jejich hospodaření.....	7
2.1 Sektorové členění a vymezení nestátních neziskových organizací	7
2.2 Vize, poslání, funkce a cíle NNO	11
2.3 Typologie nestátních neziskových organizací	12
2.3.1 Nestátní neziskové organizace veřejně prospěšného charakteru	13
2.3.2 Nestátní neziskové organizace vzájemně prospěšného charakteru.....	19
2.4 Hospodaření nestátních neziskových organizací	20
2.4.1 Veřejné financování	20
2.4.2 Financování z neveřejných zdrojů	21
2.4.3 Fundraising	24
2.4.4 Účetnictví neziskové organizace.....	25
2.4.5 Daňová povinnost neziskových organizací.....	26
3. Analýza činnosti a hospodaření Diakonie Českobratrské církve evangelické ve Valašském Meziříčí	29
3.1 Diakonie Českobratrské církve evangelické.....	29
3.1.1. Centrální orgány Diakonie ČCE	29
3.1.2. Střediskové orgány Diakonie ČCE	30
3.2. Cíle a hodnoty Diakonie ČCE	31
3.3. Profil činnosti Diakonie ČCE	32
3.4 Diakonie Českobratrské církve evangelické ve Valašském Meziříčí.....	33
3.5. Činnost a hospodaření Střediska.....	33
3.5.1 Základní charakteristiky a organizační struktura Střediska	33
3.5.2 Charakteristika činností Střediska.....	34
3.5.2.1 Ošetrovatelská služba	34
3.5.2.2 Pečovatelská služba.....	35
3.5.2.3 Osobní asistence	35
3.5.2.4 Denní stacionář.....	36
3.5.2.5 Sociálně aktivizační služby pro seniory (SAS)	36
3.5.2.6 Další služby	36
3.5.3 Analýza stavu aktiv a pasiv a finančního hospodaření Střediska	37
3.5.3.1 Rozvaha Střediska	38

3.5.3.2 Výkaz zisku a ztráty Střediska	39
3.5.3.3 Výnosy Střediska.....	40
3.5.3.4 Náklady Střediska	44
3.5.3.5 Hospodářský výsledek podle činností	46
4. Zhodnocení činnosti a hospodaření Diakonie Českobratrské církve evangelické ve Valašském Meziříčí	48
4.1 Zhodnocení činnosti	49
4.2 Zhodnocení hospodaření.....	50
5. Závěr.....	53
Seznam použité literatury	55
Seznam zkratk	56

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

1. Úvod

Nestátní neziskový sektor se v našem státě začal po roce 1989 velmi rychle rozvíjet. Nové politické a postupně i právní předpoklady umožnily podporu nejrozličnějších občanských a dobrovolnických sdružení a účasti občanů na společenském a ekonomickém životě. Výsledkem je množství nově utvářených nestátních neziskových organizací. Jejich počet a struktura se stále mění. Dá se ale pozorovat, že si již obecně vytvořily pevné místo ve společnosti. Výrazným způsobem se podílejí na systému zabezpečování veřejných služeb pro občany. Různorodost forem jejich právního vymezení a velmi pestrý okruh činností, které jednotlivé právnické osoby charakteru nestátních neziskových organizací zajišťují, vytvářejí mnoho příležitostí pro posouzení jejich přínosu pro společnost. Zároveň je třeba se vrátit k právním i finančním podmínkám, ve kterých tyto subjekty působí. Jedním ze známých a významných subjektů, který se spolupodílí na naplňování úkolů státu zejména v oblasti sociální péče, je Diakonie ČCE.

Cílem této bakalářské práce je na základě konkrétních podmínek zvoleného subjektu veřejné služby, místní jednotky Diakonie ČCE – střediska ve Valašském Meziříčí (IČ: 47863561), analyzovat a zhodnotit činnosti, které poskytuje a jeho hospodaření.

Práce vychází z hypotézy, že podmínkou plnění poslání této organizace je fungující vícezdrojové financování. Další hypotézou je tvrzení, že rostoucí služby vyžadují růst zdrojů.

Vymezení pojmu nestátní neziskové organizace obecně se věnuje druhá kapitola. Jsou zde uvedeny základní charakteristiky neziskového sektoru a specifika jeho poslání. Jsou uvedeny nejrozšířenější typy nestátních neziskových organizací a jejich základní charakteristiky. V závěru kapitoly je kladem důraz na obecné principy hospodaření nestátních neziskových organizací a jejich účetního a daňového právního prostředí.

Třetí kapitola nejprve přibližuje Diakonii ČCE z pohledu její nedávné historie a organizačního uspořádání. Dále jsou definovány její hodnoty a směřování činnosti. Největší část kapitoly je věnována činnosti a hospodaření vybraného střediska Diakonie ČCE ve Valašském Meziříčí. Analýza vychází z časového úseku let 2008 až 2011.

Ve čtvrté kapitole je provedeno zhodnocení činnosti střediska Diakonie ČCE ve Valašském Meziříčí nejen dle informací z kapitoly třetí, ale jsou zde zdůrazněny i další aspekty poskytovaných služeb, jako je péče o jejich kvalitu a rozvoj moderních forem služeb. Podrobněji je zhodnocena zejména výnosová strana hospodaření. Dále zde jsou zmíněna některá doporučení či nastíněny další perspektivy činnosti, s dopadem na hospodaření.

Při zpracování bakalářské práce byly použity metody popisu, analýzy a komparace.

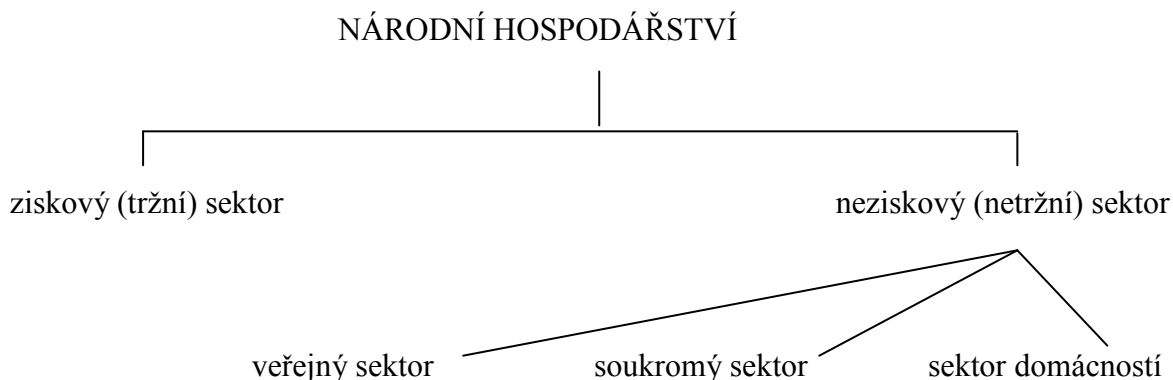
2. Nestátní neziskové organizace v ČR a jejich hospodaření

2.1 Sektorové členění a vymezení nestátních neziskových organizací

Hospodaření se dělí na ziskový a neziskový sektor neboli na tržní a netržní sektor. **Ziskový sektor** má hlavní cíl, kterým je dosahování zisku. Tyto subjekty nesou podnikatelské riziko, neboť se jim investice vložené do podnikání vždy nemusí vrátit. Nakládají s majetkem, který je financován vlastními zdroji nebo cizími zdroji ve formě půjčky.

Neziskový sektor disponuje s majetkem od soukromých subjektů nebo od veřejných subjektů na základě přerozdělovacích procesů. Pokud je zřizovatelem soukromý subjekt, majetek je ve vlastnictví daného neziskového subjektu a pokud je zřizovatelem veřejný subjekt, majetek neziskového subjektu zůstává veřejnému subjektu. Neziskový sektor má ještě další možnost jak získat majetek, a to formou půjčky. Jak již název napovídá, nestátní neziskové organizace patří do neziskového sektoru, jehož primárním cílem není zisk, ale přímý užitek. Tento přímý užitek bývá většinou ve formě veřejné služby.¹ Tímto se neziskové organizace zřetelně odlišují od ziskových, které se snaží o maximalizaci zisku.²

Obrázek 2.1: Členění národního hospodářství podle principu financování

Zdroj: REKTOŘÍK, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 188 s. ISBN 978-80-86929-25-5

¹ BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9

² SCHAAD, M. *Neziskové organizace v ekonomické teorii: analýza vývoje a motivace bezplatných dobročinných aktivit*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1998. 244 s. ISBN 80-210-1971-9

Neziskový veřejný sektor je zakládán veřejnými subjekty, kterými jsou města, obce a státní orgány. Tyto subjekty vkládají do neziskových subjektů prostředky, aniž by očekávaly zisk. Jejich hlavním cílem je totiž přímý užitek. Veřejnými subjekty, které tvoří neziskový veřejný sektor, jsou příspěvkové organizace a neziskové organizace typu organizačních složek státu nebo územních samosprávných celků.

Příspěvkové organizace jsou vytvořeny k veřejně prospěšnému účelu, pro jehož naplnění je třeba vytvoření samostatné organizace. Zřizovatel svěruje majetek dané příspěvkové organizaci, která jej spravuje. Avšak státní příspěvkové organizace se vyznačují tím, že majetek vlastnit nemohou, ale mohou s ním pouze nakládat na základě zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Naopak příspěvkové organizace zřízené územními samosprávnými celky mohou majetek i vlastnit, pokud jim to samospráva dovoluje. Samospráva má tu výhodu, že na tento majetek může dostatečně dohlížet. Dalším majetkem mohou být například dary a dědictví, který organizace získala v průběhu hospodaření. Zřizovatelem příspěvkové organizace bývá organizační složka státu jako například ministerstvo nebo územní samosprávný celek jako například obec nebo kraj.

U příspěvkové organizace je důležitá vazba na jejího zřizovatele, neboť jí poskytuje příspěvky na provoz a automaticky pokrývá finanční potřeby organizace. Je zde stanovený vyrovnaný rozpočet, který zahrnuje jen ty výnosy a náklady, které souvisí s hlavní činností příspěvkové organizace. Dalším specifikem je hospodaření na základě fondů. Patří zde fond dlouhodobého a oběžného majetku, finanční a peněžní fondy. Dalším znakem u příspěvkových organizací je oddělené nahlížení na hlavní a hospodářskou činnost. Hlavní činnost je zakotvena ve zřizovací listině, kde zřizovatel také stanovuje okruhy doplňkové činnosti. Tato doplňková činnost nesmí být v rozporu s hlavní činností a musí na ni navazovat. Výsledek hospodaření se pak stanoví jako součet hospodářského výsledku z hlavní a doplňkové činnosti. Příkladem mohou být muzea, divadla, galerie, nemocnice a školy.

Do neziskového veřejného sektoru se řadí organizační složky státu jako například soudy, Ústavní soud, Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář prezidenta republiky, ministerstva a jiné správní úřady státu a také organizační složky územních samosprávných celků.

Neziskový soukromý sektor je zakládán soukromými subjekty za účelem dosažení přímého užitku. Soukromé subjekty vkládají prostředky do neziskových subjektů, aniž by očekávaly zisk. Takového přímého užitku totiž nelze dosáhnout ziskovým způsobem. Mimo

prostředků od soukromých subjektů je zde možná také podpora z veřejných zdrojů. Do tohoto sektoru řadíme právě **nestátní neziskové organizace**.³

Sektor domácností je významný svým zařazením do koloběhu finančních toků a vstupem na trh produktu, faktorů a kapitálu. Má význam pro formování občanské společnosti, jejíž kvalita je určující pro kvalitu neziskových organizací.⁴

Vymezení nestátních neziskových organizací

Negativní vymezení

Podle tohoto vymezení jsou nestátní neziskové organizace definovány jako organizace, které nevytvářejí zisk k přerozdělování mezi vlastníky, správce nebo zakladatele. Negativní vymezení se týká zisku. Nestátní nezisková organizace není založena k jeho maximalizaci, může zisk vytvářet, ale to není primárním cílem. Pokud však vytvořen je, musí být použit k plnění cílů a rozvoji organizace.

Ekonomicko-finanční vymezení

Na základě tohoto vymezení jsou nestátní neziskové organizace popisovány jako organizace, které získávají finanční zdroje dobrovolně od veřejných nebo soukromých subjektů. Hlavním zdrojem financování není samofinancování, jak je tomu u podnikatelských subjektů, ale právě dobrovolné příspěvky jiných subjektů.

Funkcionální vymezení

Na základě funkcionálního vymezení je NNO charakterizována jako účelový subjekt, jehož cílem je reakce na potřebu společnosti v oblasti zdravotní, sociální, kulturní, náboženské a další.

Právní vymezení

Tímto vymezením je NNO je organizací, která je založena na základě konkrétního zákona stanovenou formou, se stanovenými orgány a zároveň podléhá daňovým zákonům.

---

³ BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9

⁴ REKTOŘÍK, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 188 s. ISBN 978-80-86929-25-5

Pojem „nezisková organizace“ není v žádném právním předpisu přesně stanoven, i když jde o pojem známý široké veřejnosti.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů říká, že nestátní nezisková organizace je právnická osoba, jejímž cílem je poskytování služeb v oblastech vzdělávání a výchovy, péče o volný čas, charitativní a sociální péče, zdravotnictví, ochrany života a zdraví, kultury, ochrany životního prostředí, tělovýchovy a sportu a dalších.

Vymezení NNO světovými autory L.M. Salamonem a H.K. Anheirem

Tito autoři vychází ze strukturálně-operacionální definice, která popisuje kritéria, která musí nestátní nezisková organizace splňovat:

- *jde o institucionalizovaný, tj. formálně organizovaný subjekt. V některých zemích to je dáno také jejich formálním statutem;*
- *NNO má soukromoprávní povahu, tj. je institucionálně oddělena od státní správy. To znamená, že ve vedení nestátních neziskových organizací tvořících nestátní neziskový sektor nemohou být státní úředníci a NNO se tak nemohou dostat k zaručené státní podpoře, i když financování z veřejných zdrojů je povoleno;*
- *NNO nerozděluje zisk, což znamená, že nevrací ani nerozděluje případný zisk ze své činnosti svým vlastníkům či správcům. Pokud nestátní nezisková organizace tvořící nestátní neziskový sektor dosáhne zisku, musí tento zisk opětovně použít na cíle dané posláním této organizace;*
- *NNO vzniká dobrovolně, tj. vykonává své činnosti na základě dobrovolného rozhodnutí a nikoli direktivního nařízení státní moci⁵*

Vymezení neziskové organizace podle Rady vlády pro nestátní neziskové organizace

Rada vlády pro nestátní neziskové organizace existuje jako nástroj pro spolupráci vlády a neziskového sektoru. Ta pohlíží na neziskový sektor jako na soubor nestátních neziskových organizací, mezi něž patří nadace a nadační fondy, církevní právnické osoby

---

⁵ BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9, s. 15-16

zřizované církvemi a náboženskými společnostmi, obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení a jejich organizační jednotky.⁶

2.2 Vize, poslání, funkce a cíle NNO

Vize

Formulace vize představuje první krok k založení organizace. Vize organizace má mít krátkou definici, má hledět do daleké budoucnosti, má být srozumitelná pro každého, má popisovat neměnný stav a může ji sdílet několik organizací v místě, v regionu, ve státě, na kontinentě, ve světě.

Poslání

Zachycuje konkrétní důvody, proč byla daná nezisková organizace založena. Vyjadřuje zaměření organizace ve vztahu k dosažení užitků. Poslání musí být výstižné a má být zformulováno jinak než poslání podobně zaměřených organizací.

Poslání je dominantou neziskové organizace, a tak by mělo obsahovat určité znaky:

- má vycházet ze základní filosofie neziskových organizací, tj. má uspokojovat potřeby občanů, které může uspokojit jen neziskový sektor;
- má ctít morální zásady a jejich postoje a jednání mají sledovat prospěch druhého člověka;
- má se zaměřovat na to, co se organizace skutečně snaží vykonávat (každý člen má vědět, jak přispívá k dosažení cílů organizace);
- musí být velice konkrétní, což je důležité pro stanovení cílů, strategie, dosahování užitků a výkonnosti;
- má vycházet z prokazatelných potřeb občanů a z možnosti zakládané nebo již existující organizace;
- do poslání se zahrnuje i tvorba zisku, pokud se tímto ziskem rozumí uplatnění jako finančního zdroje pro další rozvoj organizace;
- má být srozumitelné všem cílovým skupinám, subjektům vnějšího okolí i kontrolním orgánům.

---

⁶ BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9

Funkce

Představuje realizační proces, kterým je naplňováno poslání organizace. Je to soubor činností, jejichž výsledkem je produkce statků nebo služeb, nebo podmínky pro produkci těchto statků.

V rámci neziskových organizací se rozlišují tyto funkce:

- primární (hlavní) funkce – jedná se o funkce, jejichž prostřednictvím dochází k naplňování poslání organizace,
- sekundární (zabezpečovací) funkce – jde o funkce, jejichž prostřednictvím se vytváří podmínky pro plnění funkcí primárních; mezi sekundární funkce patří funkce personální, provozní, správní a funkce komplexního hospodaření.

Cíle

Jsou odvozeny od poslání neziskové organizace a představují stav, kterého má být dosaženo v určitém časovém období.

Podle kritéria funkce se dělí na cíle primárních funkcí a cíle sekundárních funkcí.

Podle kritéria času se rozlišují cíle dlouhodobé (10-15 let), střednědobé (3-10 let), krátkodobé (pod 3 roky) a na cíle operativní.

Podle kritéria adresnosti, které člení cíle podle jednotlivých organizačních útvarů až po jednotlivé pracovníky.

Cíle neziskové organizace bývají obsaženy v koncepci rozvoje, ve strategickém plánu; krátkodobé cíle bývají obsaženy ve věcném a finančním plánu.⁷

2.3 Typologie nestátních neziskových organizací

Dle kritéria globálního charakteru poslání se dělí nestátní neziskové organizace na organizace veřejně prospěšné a na organizace vzájemně prospěšné.

Mezi veřejně prospěšné NNO se řadí registrované církve, jejich účelová zařízení a náboženské společnosti, dále nadace a nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, politické strany a hnutí. Účelem těchto organizací je poskytování služeb potencionálním klientům.

---

⁷ REKTOŘÍK, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 188 s. ISBN 978-80-86929-25-5

Do vzájemně prospěšných organizací patří zájmová sdružení právnických osob, profesní komory a občanská sdružení a další. Tyto organizace se zaměřují především na zájmy a prospěch svých členů.⁸

2.3.1 Nestátní neziskové organizace veřejně prospěšného charakteru

Obecně prospěšná společnost je upravena zákonem č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů. Je to právnická osoba, která zajišťuje veřejnosti obecně prospěšné služby. Zisk musí být použit jen na zajištění služeb, pro které byla obecně prospěšná společnost založena, nikoli pro zakladatele, členy jejích orgánů nebo zaměstnance. Může vykonávat doplňkovou činnost pod podmínkou, že zajistí účinnější využití majetku.

Zdroje OPS jsou zajištěny z vlastní činnosti, z doplňkové neboli hospodářské činnosti, z dotací ze státního, krajského nebo obecního rozpočtu, z dotací ze státních fondů a z příspěvků a darů. Obecně prospěšné společnosti se vyskytují v sociální oblasti například jako penziony pro důchodce, dále ve zdravotnictví jako např. léčebny pro dlouhodobě nemocné, ve školství a v kultuře např. jako kina, galerie, muzea a divadla.

Obecně prospěšná společnost se zakládá prostřednictvím zakládací smlouvy, která musí být podepsána všemi zakladateli a musí být zapsána do rejstříku obecně prospěšných společností u příslušného rejstříkového soudu. Zakládací listina obsahuje povinné údaje jako název, sídlo, identifikace zakladatelů, dále musí obsahovat majetkové vklady zakladatelů OPS, identifikační data členů správní rady, dozorčí rady a způsob jednání těchto orgánů.

V případě zrušení, likvidace a zániku OPS nemůže být majetek vrácen zakladateli, ale musí být nabídnut obci, kde má daná OPS sídlo. Pokud obec majetek odmítne, přebírá majetek Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Takto převzatý majetek musí být použit k zajišťování obecně prospěšných služeb.

Statutárními orgány OPS jsou správní rada, dozorčí rada a ředitel. Správní rada vydává statut OPS, který upravuje podrobně vnitřní organizaci OPS. Dozorčí rada slouží jako kontrolní orgán. Obecně prospěšná společnost, do které byl vložen majetek ze státu nebo obce

---

⁸ BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9

a OPS, která účtuje v podvojném účetnictví, musí mít zřízenou dozorčí radu povinně. Výkonný orgán OPS představuje ředitel, který nemůže být členem správní ani dozorčí rady.

Nadace a nadační fondy jsou upraveny zákonem č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších předpisů. Podle zákona se jedná o určitá účelová sdružení majetku založená pro dosahování cílů v oblasti ochrany lidských práv, ochrany kulturních památek, rozvoje duchovních hodnot, rozvoje vzdělání, vědy a tělovýchovy. U nadace je podmínka, že nadační jmění musí být trvale vyšší než 500 000 Kč. Majetek nadace je tvořen nadačním jměním a ostatním majetkem nadace. Jinak je to vymezeno u nadačního fondu, který využívá všechn svůj majetek k dosahování svého poslání.

U nadace je nutné ověření roční uzávěrky auditorem. U nadačního fondu musí být také ověřena auditorem za kalendářní rok za podmínky, že úhrn celkových nákladů nebo výnosů převyšil 3 000 000 Kč nebo že nadačního fond vlastní majetek v hodnotě vyšší než 3 000 000 Kč.

Statutárními orgány nadace a nadačního fondu jsou správní a dozorčí rada, popřípadě revizor, který vykonává působnost dozorčí rady.

Politické strany a politická hnutí upravuje zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích.

Tento zákon umožňuje občanům České republiky sdružovat se v politických stranách a v politických hnutích a vyjádřit tak svoji účast na politickém životě společnosti bez potřeby povolení státního orgánu. Tento zákon se však nevztahuje na sdružování občanů v občanských sdruženích, v církevních a náboženských společnostech nebo na sdružování občanů k podnikání nebo zajištění řádného výkonu určitých povolání.

Registrované církve a náboženské společnosti jsou upraveny zákonem č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech). Tento zákon například stanovuje pravidla dobrovolného sdružování osob stejné náboženské víry v organizaci a upravuje právo na svobodné rozhodnutí ohledně náboženství.

Církve a náboženské společnosti jsou právnické osoby založené za účelem vyznání určité náboženské víry; jsou to dobrovolná společenství osob s vlastními orgány, vnitřními předpisy, vlastní strukturou a obřady.

Činnost církví a náboženských společností nesmí být v rozporu s ústavou, nesmí ohrožovat zdraví, práva a svobody druhých, nesmí narušovat nezávislost státu a nesmí být v rozporu s veřejným pořádkem a bezpečností občanů.

Registrace se provádí u ministerstva kultury, které vede seznam – rejstřík církví a náboženských společností, a to ve dvou fázích. Ministerstvo kultury má povinnost tuto registraci oznámit na statistickém úřadě. Návrh na registraci podává nejméně tříčlenný přípravný výbor, jehož členové musí být starší 18 let. Důležitou součástí registrace jsou také podpisy 300 zletilých hlásících se k dané církvi nebo náboženské společnosti, jejich jména, adresy a rodná čísla.

Možné příjmy CNS jsou dary fyzických osob, právnických osob, dary ze zahraničí, sbírky, dotace ze státního rozpočtu, příspěvky od obcí a krajů, půjčky, nájemné z budov, nájemné z půdy.

Možné výdaje CNS jsou odvody daní, mzdy, sociální a zdravotní pojištění, režijní náklady na provoz zařízení CNS, bohoslužebné výdaje, poskytnuté dary, opravy památek, výdaje na charitativní činnost, půjčky.⁹

Registrované CNS mohou také zakládat **účelová zařízení církve**. Ta mohou být zakládána pro poskytování zdravotnických nebo sociálních služeb. V této oblasti jsou největšími účelovými zařízeními církve evangelická Diakonie a katolická Charita. Jedná se o samostatné právnické osoby, které jsou založeny za účelem poskytování charitativních služeb. Pro tato účelová zařízení církve je důležitá subjektivita zřizovatele a soulad s vnitřními předpisy zřizovatele. Stejně jako CNS podléhají účelová zařízení církve registraci u Ministerstva kultury ČR.

Založení účelového zařízení církve se děje prostřednictvím zakládací listiny církve nebo náboženské společnosti. Součástí zakládací listiny musí být podpisy člena nebo členů statutárního orgánu, které musí být úředně ověřeny.

Účelové zařízení církve musí mít sídlo na území ČR, kde musí sídlit také jeho statutární orgán. Dále musí mít účelové zařízení církve jiný název než ostatní právnické osoby, které vyvíjí činnost rovněž na území ČR.

---

⁹ REKTOŘÍK, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 188 s. ISBN 978-80-86929-25-5

V základním dokumentu registrovaném podle zákona č. 3/2002 Sb., Ministerstvem kultury ČR je určen orgán církve/náboženské společnosti, který je zřizovatelem subjektu navrhovaného k evidenci v Rejstříku evidovaných právnických osob. Vzhledem k velikosti některých církví/náboženských společností se však může stát, že zřizovatel subjektu není totožný s jeho navrhovatelem k evidenci. Interpretací zákonných ustanovení dojdeme ale k závěru, že evidence těchto subjektů je zcela v pravomoci církve/náboženské společnosti, která je oprávněna navrhnout i zrušení jejich evidence, aniž by to s nimi projednala. Vedle návrhu na evidenci v Rejstříku právnických osob je nutné přiložit i tyto další listiny:

- a) doklad o založení subjektu založeného v církvi/náboženské společnosti k tomu oprávněným orgánem církve/náboženské společnosti podle jejího základního dokumentu a jeho stanovy v případě subjektu založeného v církvi/náboženské společnosti;*
- b) zakládací listina účelového zařízení a jeho stanovy.¹⁰*

Podle § 16a odst. 3 zákona č. 3/2002 Sb. musí zakládací listina účelového zařízení obsahovat:

- a) název, sídlo a identifikační číslo zakladatele,
- b) název a sídlo účelového zařízení na území České republiky,
- c) dobu, na kterou se účelové zařízení zakládá, pokud není založeno na dobu neurčitou,
- d) označení jeho statutárního orgánu na území České republiky,
- e) osobní údaje členů statutárního orgánu,
- f) jeho stanovy,
- g) způsob zveřejňování výroční zprávy o činnosti a hospodaření účelového zařízení za kalendářní rok,
- h) způsob schvalování změn zakládací listiny.

Podle § 16a odst. 4 zákona č. 3/2002 Sb. musí stanovy účelového zařízení ve smyslu odstavce 3 písm. f) obsahovat:

- a) údaje podle odstavce 3 písm. b) a d),
- b) způsob ustavování a odvolávání členů statutárního orgánu a délku jejich funkčního období, je-li omezena,

---

¹⁰ BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9, s. 63

- c) způsob, jakým statutární orgán jedná a činí právní úkony jménem účelového zařízení,
- d) druh obecně prospěšných služeb, které má účelové zařízení poskytovat, podmínky jejich poskytování a předmět podnikatelské a jiné doplňkové činnosti, budou-li provozovány.

Příklady účelových zařízení církve

Mezi nejznámější účelová zařízení církve patří charity a diakonie, což jsou subjekty poskytující sociální péči.

Sdružení Česká katolická charita je nezisková organizace, jejímž cílem je pomoc bližním v nouzi a to zdravotně a mentálně postiženým, osamělým matkám a starým lidem, bezdomovcům, sociálně slabým rodinám, uprchlíkům, vězňům a osobám vracejícím se z výkonu trestu apod., nehledě na jejich rasu, národnost a náboženství.

Sdružení má devět členů, kterými je osm diecézních a arcidiecézních charit a Česká katolická charita – Domovy duchovních a řeholnic. Dalšími tzv. přidruženými členy se mohou stát jakékoliv fyzické a právnické osoby, které při své činnosti čerpají z křesťanských principů.

Již od roku 1995 je Sdružení Česká katolická charita členem konfederace charitativních organizací světa – Caritas Internationalis a jejího evropského regionu – Caritas Europa.

Diakonie Českobratrské církve evangelické (ČCE) je nestátní, nezisková, veřejně prospěšná organizace, která své služby (sociální, zdravotnickou, pastorační a výchovně vzdělávací péči) nabízí všem, kteří jsou v nouzi, věřícím i nevěřícím. Stejně jako u výše uvedené Charity jde o lidi, kteří potřebují pomoc druhých (staří, nemocní, postižení lidé, opuštěné děti a problémová mládež).

Diakonie je pojem pocházející z řečtiny (*diakonia*) a znamená službu bližnímu. Na území České republiky se nachází 33 středisek, která mají mezi sebou rozdělenou agendu služeb.

Diakonie Českobratrské církve evangelické je součástí sdružení Diakonie v České republice, jehož úkolem je zastřešit diakonickou práci na území naší republiky.¹¹

Diakonie ČCE je také součástí tzv. Eurodiaconia, což je federace organizací, institucí a církví, která poskytuje sociální, zdravotní a vzdělávací služby vycházející z křesťanských hodnot.

Struktura Diakonie ČCE

Diakonie Českobratrské církve evangelické využívá k naplňování svého poslání a k poskytování svých služeb své organizační jednotky. Diakonie ČCE a jí zřízené organizační jednotky tvoří jeden celek a vystupují jedním jménem. Organizačními jednotkami Diakonie ČCE jsou:

- střediska,
- školské právnické osoby,
- nadace a nadační fondy,
- servisní organizační jednotky,
- další zřizované organizační jednotky,
- organizační jednotky zřizované Středisky,
- přidružené organizace.

Historie Diakonie ČCE

Průkopníkem diakonie byl v Čechách již v polovině devatenáctého století farář Václav Šubert z Krabčic, který zřídil v roce 1864 první stacionář pro děti a o deset let později napomohl výraznou měrou k založení první diakonické organizace u nás, která se nazývala Evangelická společnost pro dobročinnost křesťanskou. Tato organizace existovala u nás až do roku 1951, a to pod názvem Českobratrská společnost pro dobročinnost křesťanskou.

Významným spolkem své doby byla Česká diakonie, evangelický spolek pro ošetřování nemocných a sociální péči, který byl založen roku 1903. Sociální péči zde poskytovaly ženy a dívky bez rodinných závazků, tzv. sestry diakonky, které působily i ve veřejných nemocnicích, v církevních sborech a na dalších místech v sociální a zdravotní službě.

---

¹¹ BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9.

Vedle sester diakonek působily i tzv. sborové sestry neboli sociální pracovníce ve sborech a další civilní pracovníci diakonických spolků a zařízení.

Během druhé světové války byla činnost charitativních spolků výrazně omezena či dokonce zastavena. Proto se jejich činnost přenesla na církve. V roce 1939 došlo v ČCE ke vzniku Ústředí sociální péče, které převzalo dosavadní činnost, organizaci a správu někdejších spolků.

Po druhé světové válce došlo opět k rozkvětu diakonické práce, ale již zůstala řízena církevním ústředím. Dále došlo k rozšíření péče o staré lidi, ale v roce 1948 odevzdala Diakonie do rukou státu péči o osiřelé a zdravotně postižené děti. Po únoru 1948 byla zastavena činnost spolků, přičemž majetek, závazky a práva křesťanských spolků, které byly ochotny převzít církve, splynuly s příslušnými církvemi. ČCE tak převzala v letech 1950 - 1952 činnosti i majetek některých spolků. Následně ale k 31. 12. 1959 došlo k převzetí všech zbývajících sociálních domovů státem. Tímto byla také ukončena činnost Ústředí sociální péče ČCE a diakonická práce v ČCE byla po dobu 29 let přerušena.

K obnovení diakonické práce v ČCE došlo 1. června 1989, kdy bylo zřízeno účelové zařízení ČCE Diakonie. Tehdy však byla ještě jako součást tzv. povšechného sboru ČCE.

Samotná Diakonie Českobratrské církve evangelické byla založena v květnu 1989.¹²

2.3.2 Nestátní neziskové organizace vzájemně prospěšného charakteru

Občanská sdružení upravuje zákon č. 83/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů o sdružování občanů. V tomto zákoně se hovoří o právu každého občana svobodně se sdružovat bez povolení státního orgánu. Občanské sdružení získává identifikační číslo od Českého statistického úřadu a je tak samostatnou právnickou osobou.

Občanské sdružení se registruje u Ministerstva vnitra ČR, kam podává návrh nejméně tříčlenný přípravný výbor, ve kterém musí být nejméně jedna osoba starší 18 let. Na Ministerstvu vnitra ČR se registrují stanovy, které musí obsahovat název sdružení, sídlo, cíl činnosti, zásady hospodaření, orgány sdružení a způsob jejich ustavování, určení orgánů a funkcionářů, kteří jsou oprávněni jednat jménem sdružení, dále ustanovení o organizačních jednotkách.

---

¹² *Diakonie Českobratrské církve evangelické.* [online]. [cit. 2013-05-05]. Dostupné z WWW: <http://www.diakonie.cz/>.

Zánik sdružení se děje buď dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným sdružením nebo pravomocným rozhodnutím Ministerstva vnitra ČR o jeho rozpuštění.

Charakter občanského sdružení mívají nejčastěji zájmová sdružení občanů: chovatelé, včelaři, tělovýchovné jednoty, odborové organizace, rybářské spolky, spolky žen, myslivecká sdružení a Český myslivecký svaz, Český červený kříž, Asociace muzeí a galerií, amatérské kulturní spolky, Obec architektů apod.¹³

2.4 Hospodaření nestátních neziskových organizací

Financování nestátní neziskové organizace

Každá nestátní nezisková organizace má své poslání a pro naplnění tohoto poslání je důležité zajištění finančních zdrojů. Důležitý je zde vícezdrojový charakter financování neziskové organizace, který představuje kombinaci veřejného financování s financováním z neveřejných zdrojů. Úkolem každé nestátní neziskové organizace je snaha o optimální kombinaci dosažitelných finančních zdrojů.¹⁴

2.4.1 Veřejné financování

Veřejné financování je vykonáváno institucemi státní správy a samosprávy. Na úrovni státu se jedná o získávání finančních prostředků ze státního rozpočtu v rámci státní dotační politiky. Vláda České republiky rozhoduje o poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy.

Mezi hlavní oblasti státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím patří například poskytování sociálních služeb, ochrana životního prostředí, ochrana a podpora zdraví, vzdělání a rozvoj lidských zdrojů, dále rozvoj, podpora, prezentace kultury, rozvoj sportu a tělovýchovy.

Další možností je financování NNO z krajských, městských a obecních rozpočtů, které jsou významné pro NNO regionálního významu.

---

¹³ REKTOŘÍK, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 188 s. ISBN 978-80-86929-25-5

¹⁴ BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9

2.4.2 Financování z neveřejných zdrojů

Financování z neveřejných zdrojů je zajišťováno individuálními dárci jak tuzemskými tak i zahraničními, dále firemními dárci, tuzemskými i zahraničními nadacemi.

Individuální dárcovství

Při individuálním dárcovství je důležitým předpokladem jeho fungování postup nestátní neziskové organizace v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů. Podle tohoto zákona musí nestátní nezisková organizace jako správce dat stanovit například účel, ke kterému mají být osobní údaje zpracovány, stanovit prostředky a způsob zpracování osobních údajů, dále zpracovávat pouze pravdivé a přesné osobní údaje, shromažďovat osobní údaje odpovídající pouze stanovenému účelu, uchovávat osobní údaje pouze po dobu, která je nutná k účelu jejich zpracování, zpracovávat osobní údaje pouze v souladu s účelem, ke kterému byly poskytnuty, shromažďovat údaje pouze otevřeně, nesdružovat osobní údaje, které byly získány k jiným účelům.

Oslovování individuálních dárců se děje například za účelem získání prvních darů, kde hraje důležitou roli oslovení veřejnosti například formou letáků, časopisů, rozhovorů v médiích.

Dalším typem oslovení je oslovení za účelem získání opakovaných darů od dárců, kteří pozitivně reagovali na oslovení za účelem získání prvního daru.

U pravidelných darů jsou časté trvalé příkazy, které dárci ruší jen ze závažných důvodů, jako je např. ztráta důvěry.

Dalším výsledkem oslovování veřejnosti jsou dary formou dárcovské SMS, kterými mohou NNO získat finanční prostředky od jednotlivců prostřednictvím SMS zpráv.

Veřejné sbírky jsou definovány zákonem č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a změně některých zákonů. Tento zákon vymezuje veřejnou sbírku jako „*získávání a shromažďování dobrovolných peněžitých příspěvků od předem neurčeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel, zejména humanitární nebo*

charitativní, rozvoj vzdělávání, tělovýchovy nebo sportu, nebo ochranu kulturních památek tradic nebo životního prostředí.“¹⁵

Příjmy dosažené z loterií a her jsou definovány v zákoně č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění účinném od 1.1.2012. Pokud nestátní nezisková organizace takové příjmy získá, musí být určité procento výtěžku použito na veřejně prospěšný účel, uvedený v povolení loterie.

Firemní dárcovství

Spolupráce NNO s firemními dárci je velice komplikovaná, neboť NNO musí sledovat motivy firemních dárců ke spolupráci. Tyto motivy nemusí být vždy pozitivní, neboť některé podniky chápou tuto spolupráci jako součást jejich reklamy, jako cestu k daňovým úlevám nebo jako cestu k uspokojení ředitele. Úkolem NNO je posoudit tyto motivy. Naopak u některých podniků je spolupráce s NNO součástí tradice, nebo vychází z víry zúčastněných.

Sponzoring

Jedná se o možnost získání finančních zdrojů od podnikatelských subjektů, které očekávají za poskytnutý dar určitou protihodnotu. Protihodnotou bývá například uvedení loga sponzora na internetových stránkách NNO, na výroční zprávy a výrobky. Vztah mezi sponzorem a sponzorovanou NNO je uzavřen sponzorskou smlouvou. Častý je sponzoring v oblasti sportu.

Samofinancování

Samofinancování NNO představuje získávání finančních prostředků vlastní činností NNO. Jedná se o vlastní podnikání NNO, jímž si NNO může sama zajišťovat finanční prostředky k realizaci svého poslání. Existují však rozdíly mezi podnikatelskými organizacemi a NNO a to například v prioritách a ve využití zisku a cash flow.

Prioritami NNO jsou hodnoty, poslání, minimalizace ztráty, zisk a vyrovnaný rozpočet. Naopak prioritou podnikatelské organizace je zisk a kladné cash flow. NNO využívá zisk a cash flow k reinvestování do činností naplňujících poslání NNO, zatímco

---

¹⁵ BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9, s. 81-82

podnikatelské organizace využívají zisk a cash flow k přerozdělení mezi majitele či akcionáře, částečně k reinvestování, velmi výjimečně k dobročinnosti.

Samofinancování si NNO mohou zajistit *členskými příspěvky*. Jsou to individuální dary členů NNO, kteří za poskytnutý dar dostávají protihodnotu, například ve formě slevy na vzdělávací semináře nebo ve formě úhrady předplatného časopisu NNO, apod.

Dalším možností je *stanovení plateb za poskytované služby*. NNO může zpoplatnit některé služby jako třeba poradenství v oblasti právní, ekologické, sociální. Je nutné mít odborníky, kteří zajistí tuto zpoplatněnou službu v nejvyšší možné kvalitě.

Příjmy z prodeje vlastního zboží patří rovněž mezi samofinancování NNO. Klienti zdravotně postižení nebo s tělesnou vadou mohou vyrábět různé výrobky, čímž se může zlepšit kvalita života nemocných a navíc tržby z prodeje těchto výrobků mohou být důležitým finančním zdrojem.

Další variantou zabezpečující samofinancování je *využití nehmotného majetku*. Často se jedná o zapojení se do reklamy, kdy výměnou za poplatek NNO propůjčí svoje jméno nějaké podnikatelské organizaci. Může jít např. o potravinu, na které bude uvedeno, že určitý podíl výnosu z každého prodeje jde na dobročinné účely.

Další možností je *finanční investování* jako cesta k samofinancování. To bývá časté při mimořádném získání finančních prostředků, když například dárce ve své závěti odkáže velký finanční obnos.¹⁶

Zahraniční dárce

Do neziskového sektoru v ČR od počátku 90. let přicházelo mnoho prostředků z programů vlád evropských zemí a ze soukromých zdrojů v USA. Od roku 2004, kdy ČR se vstupem do EU získala další - evropské zdroje a zařadila se mezi relativně bohaté země, se zahraniční dárce stále více přesunují do jiných oblastí světa. Úsilí neziskových subjektů musí směřovat ke sledování jednotlivých výzev a k umění s nimi pracovat, aby přínos z těchto zdrojů mohl reálně posílit finanční zajištění neziskových subjektů. Tato šance není časově neomezená a přes vysokou administrativní zátěž je to významný úkol pro centrální orgány i management subjektů neziskového sektoru.

---

¹⁶ BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9

Místo zahraničních dárců se také objevil nový potenciální zdroj financování - Strukturální fondy EU. Ty jsou odlišné od zahraničních soukromých i vládních zdrojů i od programu EU Phare. Ten byl zaměřen na rozvoj neziskového sektoru, ale v roce 2006 byl zrušen. Zahraniční prostředky z něj směřovaly například do oblastí obhajoby veřejného zájmu, podpory demokracie a lidských práv. Takovými obory se strukturální fondy EU nezabývají.

V letech 2002-2005 se projevila v ČR činnost Trustu CEE (Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe). Tento Trust pro občanskou společnost ve střední a východní Evropě byl jednou z posledních aktivit amerických zahraničních dárců ve střední a východní Evropě. Cílem bylo posílení a stabilizace neziskového sektoru prostřednictvím posílení profesionality NNO a jejich schopnosti nacházet různé zdroje financování.

2.4.3 Fundraising

Založení NNO je nemyslitelné bez iniciativy, lidského nadšení a dobrovolné práce. Pokud ale chce NNO dobře a profesionálně fungovat, musí svoji existenci finančně zabezpečit.

Získávání prostředků neboli fundraising se tak stává běžnou pracovní součástí každé neziskové organizace. Představuje metody a postupy, jak získat finanční a jiné prostředky na obecně prospěšnou činnost neziskových organizací.

Zdroje financování

Zdroje financování NNO dělíme na čtyři skupiny:

- členské příspěvky,
- příspěvky státního a územních rozpočtů, fondů a nadací,
- dary od občanů a firem,
- tržby z vlastní činnosti.

Fundraising je určitý plánovací proces, neboť získávání peněz je dlouhodobý proces. Při plánování fundraisingu je důležitý postup, jehož součástí je definování poslání organizace, určení konkrétního a měřitelného cíle, vypracování realizačního a časového plánu aktivit, ověření reakce organizace na potřeby ve společnosti, uvažování o zapojení dobrovolníků do fundraisingových akcí, sestavení seznamu možných zdrojů, stanovení nejvhodnější

fundraisingové metody, požádání o dar, informování dárce o použití daru a snaha o obnovení nebo zvýšení daru.

Mezi hlavní způsoby získávání peněžních darů se řadí přímý poštovní styk, veřejné sbírky, benefiční akce, osobní dopis či telefonický rozhovor, písemná žádost o grant, fundraising „od dveří ke dveřím“ a osobní návštěva.

Přímý poštovní styk představuje hromadný adresný nebo neadresný dopis, v němž někdy bývá i obálka pro odpověď nebo poštovní poukázka. Jeho význam i úspěšnost v poslední době jsou vystaveny konkurenci jiných forem, které se jeví osobnější a modernější.

Veřejná sbírka představuje určitou výzvu neurčenému okruhu dárců pomocí sdělovacích prostředků.

Benefiční akce by měla mít zajímavý program a aspoň jednu známou osobnost a dostatečně zpracovanou prezentaci dobročinného účelu.

Osobní dopis či telefonický rozhovor se využívá u předchozí znalosti dárce, který v minulosti už poskytl dar. Prostřednictvím osobního dopisu nebo telefonického rozhovoru je žádán o další dar. Je to zároveň forma poděkování a uznání od příjemce daru, což může dárce motivovat k jeho opětovnému poskytnutí.

Písemná žádost o grant je doprovázena velmi byrokratickým způsobem, neboť jsou dána pevná pravidla zpracování.

Fundraising „od dveří ke dveřím“ může být špatně vnímán z důvodu vstupování do soukromí potencionálních dárců.

Osobní návštěva může být velice účinná v případě vytipovaných možných dárců.¹⁷

2.4.4 Účetnictví neziskové organizace

Účetnictví neziskových subjektů je upravováno obecně platnými právními normami pro vedení účetnictví. Jsou to především Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví a Vyhláška č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení výše uvedeného zákona. Tato vyhláška je určena právě jen pro subjekty, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání a

---

¹⁷ REKTOŘÍK, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 188 s. ISBN 978-80-86929-25-5

účtují-li v soustavě podvojného účetnictví. Pro tyto subjekty se dále používají rovněž České účetní standardy č. 401 až 414. V nich je další, podrobnější rozpracování některých oblastí vyhláškou č. 504/2002 Sb. pouze nastíněných či ani neřešených. Výše uvedené předpisy a jejich dodržování vytvářejí základ pro kvalitní informace vedení neziskových subjektů, jejich správních a dozorčích rad či jiných kontrolních orgánů. Bez podvojného účetnictví a auditovaných účetních závěrek nelze například úspěšně žádat o dotace. Rozhodně se nejedná o zbytečnou či nadměrnou administrativu, která by byla pro fungující neziskový subjekt významnou zátěží.¹⁸

2.4.5 Daňová povinnost neziskových organizací

U neziskových organizací bývá uplatňován zvýhodněný daňový režim jako úlevy, osvobození nebo výjimky ze zdanění.

Daň z příjmů

Tato daň je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Základní nutností je rozlišení na hlavní a vedlejší činnost organizace.

Příjmy, které jsou předmětem daně, představují příjmy zahrnované do základu daně.

Předmětem daně u poplatníků, kteří nejsou založeni za účelem podnikání, jsou vždy výnosy z činnosti vedlejší a dále příjmy z činností hlavní, jen pokud z nich dosahují zisku. Do činnosti vedlejší patří vždy tržby za pronájmy, z reklamy (lze zároveň uplatnit jako snižující položku náklady na ně vynaložené), ale nepatří sem příjmy z pronájmu státního majetku. Je nutné rozlišovat typy příjmů, které neziskovým organizacím jako poplatníkům daně vznikají a zároveň nevstupují do základu daně. Jsou to:

- a) příjmy, které nejsou předmětem daně – u poplatníků, kteří nejsou založeni za účelem podnikání, nejsou předmětem daně příjmy dosažené v hlavní činnosti, u nichž jsou náklady na příjmy vyšší než tyto příjmy, dále nejsou předmětem daně příjmy ve formě úroků z vkladů na běžném účtu, dále dotace, jiné formy státní podpory nebo podpory z rozpočtu obcí, příjmy z pronájmu státního majetku, příjmy získané nabytím akcií,

---

¹⁸ RŮŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 256 s. ISBN 978-80-7263-675-4.

příjmy získané zděděním nebo darováním nemovitosti, movité věci nebo majetkového práva,

- b) příjmy od daně osvobozené – osvobozeny jsou členské příspěvky, příjmy z kostelních sbírek, příjmy z cenově regulovaného nájemného u poplatníků, kteří nevznikli za účelem vlastnictví domů, dále jsou osvobozeny úrokové příjmy z prostředků veřejné sbírky pořádané pro veřejně prospěšnou činnost; také jsou osvobozeny příjmy, které souvisí s výkonem dobrovolnické služby poskytované podle zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě.
- c) příjmy zdaňované zvláštní sazbou - zvláštní sazbou jsou zdaňovány příjmy jako výnosy z dividend, podíly na zisku z účasti na společnostech s ručeným omezeným a podíl na likvidačním zůstatku; tyto příjmy jsou zdaňovány sazbou ve výši 15 %.
- d) příjmy zdaňované v samostatném základu daně – samostatný základ daně se sazbou ve výši 15 % je tvořen příjmy, jež plynou ze zahraničí, kam řadíme příjmy z dividend, podílů na zisku, vypořádacích podílů a podílů na likvidačním zůstatku.

Velmi významnou úlevou je, že pokud základ daně z hlavních činností i vedlejší činnosti dohromady je nižší než 300 tis. Kč, lze základ daně maximálně o tuto částku snížit a díky tomu z nulového základu daně pak velká většina neziskových subjektů daň z příjmu vůbec neplatí. Toto pravidlo pro snížení daňového základu je ještě poněkud složitější (řeší jej § 18 Zákona č. 586/1992 Sb.), vyžaduje například, aby prostředky uspořené tímto zvýhodněním neziskových subjektů byly následně použity ke krytí nákladů činnosti hlavní a ztrát z ní. Pro tyto subjekty, hospodařící často kolem nulového výsledku hospodaření, se tak vytváří prostor, aby je zejména zdanění případného příjmu např. z reklam, tolik nepostihlo. Stát touto formou přímo podporuje činnost neziskových subjektů.

Daň z přidané hodnoty

Tuto daň vymezuje zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Neziskový organizací vzniká povinnost k placení daně z přidané hodnoty, pokud uskutečňují ekonomické činnosti. Mezi ekonomické činnosti patří soustavná činnost výrobců, obchodníků, osob poskytujících služby, činnost vykonávaná podle zvláštních právních předpisů a využití hmotného a nehmotného majetku k získání příjmů.

Silniční daň

Tuto majetkovou daň popisuje zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, v platném znění. Neziskové organizace mají omezený daňový režim u daně silniční. Předmětem daně u neziskových organizací nejsou silniční motorová vozidla, která jsou využívána k činnostem v rámci poslání, takové příjmy nejsou předmětem daně z příjmů. Naopak předmětem daně silniční je takové vozidlo, které organizace používá jak pro neziskovou hlavní činnost, tak i pro ziskovou hlavní činnost nebo pro hospodářskou činnost.

Od této daně jsou osvobozena vozidla požární ochrany, zdravotnické služby, která jsou vybavena výstražným světlem, nebo údajem v technickém průkazu vozidla.

Daň z nemovitostí

Tato daň je upravena zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitosti, v platném znění. Daň z nemovitosti se dělí na daň z pozemků a daň ze staveb. Od placení daně z nemovitosti jsou osvobozeny všechny pozemky i stavby, které jsou ve vlastnictví neziskových subjektů. Nárok na toto osvobození se uplatňuje v daňovém přiznání.

Daň dědická, darovací a z převodu nemovitostí

Právní úprava je dána zákonem č. 357/1992 Sb., o dani dědické, darovací a z převodu nemovitostí, v platném znění. Neziskové organizace jsou poplatníky v případě, nabývají-li majetek dědictvím nebo darováním, nebo prodávají-li nemovitý majetek, zákon ale umožňuje rozsáhlá osvobození. Nárok na toto osvobození si uplatní nezisková organizace v daňovém přiznání.

U daně dědické a darovací jsou osvobozena bezúplatná nabytí majetku u všech typů neziskových subjektů.

U daně z převodu nemovitostí jsou osvobozeny převody nebo přechody vlastnictví k nemovitostem z vlastnictví státu, pokud s majetkem státu hospodaří úřady státní správy.¹⁹

---

¹⁹ REKTOŘÍK, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 188 s. ISBN 978-80-86929-25-5

3. Analýza činnosti a hospodaření Diakonie Českobratrské církve evangelické ve Valašském Meziříčí

3.1 Diakonie Českobratrské církve evangelické

Před samotnou analýzou činnosti a hospodaření vybrané organizační jednotky ve Valašském Meziříčí je účelné představit celou organizaci, která její činnost ideově a organizačně vede. Jedná se o organizaci, mající své myšlenkové kořeny a tradice sahající až do 19. století. Pro hodnocení dnešního poslání a směřování Diakonie ČCE bylo po době temna, počínajícího v padesátých letech 20. století, určující zhruba poslední čtvrtstoletí. Ještě v dobách, kdy politický režim církvím a jejím aktivitám nebyl nakloněn, vytvořilo se v církvi neformální seskupení osobností - odborníků i laiků – příznivců, kteří se snažili určité uvolnění tehdejší totalitní státní moci využít nejen k omezeným formám sociální práce prováděné tradičně uvnitř sborů ČCE (tzv. křesťanská služba), ale i pro rozšíření sociální práce církve mezi širokou veřejnost, bez ohledu na vyznání. Tyto okolnosti byly formalizovány právním založením (i když fakticky znovuoobením tradic České Diakonie, působící v první polovině dvacátého století) Diakonie ČCE dnem 1. června 1989. Tento právní krok v podmínkách následující změny postavení církví po roce 1989 přispěl k výraznému rozvoji sociálních aktivit pod hlavičkou Diakonie ČCE již v devadesátých letech minulého století. Nyní Diakonii ČCE patří postavení druhé největší nestátní organizace na poli sociálních služeb a občanské pomoci.

Je zřejmé, že Diakonie ČCE dává velký prostor jednotlivým místním střediskům a dalším subjektům po celé republice – jedná se o práci s lidmi a pro lidi. Přesto existuje překvapivě důkladný a formalizovaný rámec, v rámci kterého se vedení jednotlivých místních středisek pohybuje. Postavení orgánů a subjektů působících v rámci Diakonie ČCE je dáno zejména jejím Řádem diakonické práce. Tento důkladně propracovaný dokument stanoví z pohledu řízení činností jednotlivé orgány, a to na centrální i místní úrovni.

3.1.1. Centrální orgány Diakonie ČCE

Těmito orgány jsou:

- a) shromáždění Diakonie ČCE,

- b) dozorčí rada ČCE,
- c) správní rada ČCE.

Na praktickou činnost poboček má nejčastěji vliv správní rada ČCE. Činí rozhodnutí, která jsou závazná pro správní rady středisek a jmenuje či odvolává ředitele těchto středisek. Je rovněž statutárním orgánem Diakonie ČCE.

3.1.2. Střediskové orgány Diakonie ČCE

Struktura je shodná jako na centrální úrovni, s výjimkou neexistence shromáždění.

Správní rada střediska Diakonie ČCE (dle čl. 17 Řádu diakonické práce):

- je statutárním orgánem jednajícím za toto středisko;
- rozhoduje o těch záležitostech střediska, které nejsou v kompetenci jiných orgánů střediska či centrály ČCE nebo samotné České církve evangelické, která je zřizovatelem Diakonie ČCE;
- zabezpečuje řádnou činnost střediska včetně vedení účetnictví;
- řídí se závaznými rozhodnutími správní rady Diakonie ČCE;
- připravuje výroční zprávu.

Funkční období všech členů správní rady je šestileté. Správní rada střediska je 3 až 5 členná, dle statutu střediska. V čele správní rady střediska stojí ředitel střediska jako vrcholový výkonný manažer. Jeho funkční období je šestileté, s možností opakovaného jmenování do funkce.

Dozorčí rada střediska Diakonie ČCE (dle č. 15 Řádu diakonické práce):

- je poradním a kontrolním orgánem střediska,
- dohlíží na výkon působnosti správní rady a veškeré činnosti střediska,
- za svou činnost odpovídá dozorčí radě Diakonie ČCE,
- má rozsáhlé působnosti při projednávání koncepcí práce střediska, ročního plánu činnosti a návrhu rozpočtu střediska a kontrole jeho plnění a hospodaření obecně,

- navrhuje správní radě Diakonie ČCE odvolání ředitele.

Zajímavá jsou ustanovení o členství a členech dozorčí rady střediska. Členové a jejich náhradníci jsou voleni správním orgánem spolupracujících církevních sborů ČCE, mimo kazatele povolaného (jmenovaného) ke službě v tomto středisku. Funkční období volených členů je čtyřleté a jsou zde stanovena přesná pravidla omezující příbuzenské a ekonomické vztahy členů dozorčí rady ve vztahu ke středisku. Vytváří se tak vhodný prostor pro důslednou kontrolu činnosti střediska, což určitě podporuje, obzvlášť v dnešní době, náhled např. případných dárců na důvěru ve správné a hospodárné použití jimi věnovaných prostředků.

3.2. Cíle a hodnoty Diakonie ČCE

Přestože základní principy jsou u nestátních neziskových subjektů často podobné, je stejně vhodné je připomenout. Ve své práci se jimi řídí nejen výše zmiňované orgány, ale jsou závazné i pro veškeré zaměstnance a dobrovolníky. Pomáhají profilovat jejich práci v očích veřejnosti, zvyšují důvěru ve služby poskytované Diakonií ČCE a orientují a motivují dárce i orgány poskytující dotace k provozní činnosti.

Posláním a cílem účelového zařízení ČCE – její Diakonie, je zajišťovat, organizovat a provádět sociální a zdravotní péči a službu starým, osamělým, ohroženým, nemocným, zdravotně postiženým a jinak potřebným lidem. Tyto služby vycházejí při jejich naplňování z křesťanských hodnot a jsou praktickým vyjádřením naděje, víry a lásky.

Uplatňují se při tom principy:

- Laskavosti a solidarity. Ke klientům je uplatňován rovnocenný přístup, vstřícnost, respekt a tolerance. Každý člověk je jedinečná osobnost, zasluhující důstojnost.
- Rovnost. Žádné osobnostní charakteristiky potřebného (náboženské přesvědčení, zdravotní a mentální stav, podíl člověka na jeho příspěvku pro společnost) nejsou argumentem pro vyřazení či diskriminaci člověka. Omezením v tomto smyslu mohou být jen kapacitní, finanční či organizační důvody na straně poskytovatele služeb – je zřejmé, že bez prostředků nelze uspokojit všechny a vždy potřebným způsobem. Toto platí i v neziskových subjektech. Proto problematika jejich finančního zajištění může výrazně pomoci tento princip naplňovat v co nejvyšší míře.

- Otevřenost; ve smyslu zapojení maximálního množství ochotných pomoci nejen třeba materiálně, ale i svou dobrovolnickou prací. Rozměr tohoto zapojení je i v dnešní době překvapivě vysoký a nabývá i některé nové formy – např. objevují se stále častěji dobrovolnické stáže pracovníků, často i z manažerských pozic, kteří svou dočasnou aktivitou v neziskovém subjektu hledají nové impulsy pro svou práci a snaží se i touto formou bojovat proti pocitu „vyhoření“ ve své profesi.

Tyto principy jistě dobře vypadají. Pokud se je daří naplňovat, činí to z Diakonie ČCE nesporně velmi užitečnou organizaci, která pomáhá společnost zlidšťovat. Určitě je na klientech a jejich rodinných příslušnících, aby soulad těchto principů s praxí posoudili. Jejich kladné hodnocení je pak nejlepším argumentem pro podporu další činnosti a motivaci zaměstnanců.

3.3. Profil činnosti Diakonie ČCE

Hlavní činností jsou poskytované sociální služby, a to terénního charakteru (spojené s návštěvou a službou vázanou na bydliště klienta) nebo ambulantního charakteru (služby spojené s krátkodobým či trvalým pobytem v zařízení Diakonie ČCE). Zejména se jedná o:

- pečovatelské služby a osobní asistenci,
- domácí ošetrovatelskou péči,
- denní služby a stacionáře,
- odlehčovací služby,
- sociálně terapeutické dílny,
- chráněné bydlení,
- azylové domy pro matky s dětmi,
- zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,
- krizové poradenství a následnou péči,
- hospicové služby,
- chráněné dílny a chráněná pracovní místa.

Diakonie ČCE tedy působí zejména v oblasti péče, podpory a pomoci seniorům, lidem s postižením, pomoci lidem v obtížné životní situaci, pomoci umírajícím.

Tyto služby jsou poskytovány celkem v 33 místních střediscích a 8 speciálních školách celé republiky. Jejich náplň je pochopitelně vždy zaměřena na jen některé z těchto aktivit, zpravidla 3 až 5, podle podmínek v místě, tradici, potřebě a též v kombinaci s jinými subjekty (ať státními či nestátními).

3.4 Diakonie Českobratrské církve evangelické ve Valašském Meziříčí

V roce 2013 si místní středisko Diakonie ČCE ve Valašské Meziříčí připomnělo dvacet let své činnosti. Tohoto výročí si po právu všimnuly krajské a městské orgány a místní tisk. Diakonie ČCE je spolu s katolickou Charitou nejvýznamnějším poskytovatelem sociálních služeb ve městě a blízkém okolí. Velmi zajímavou skutečností je, že vedle tohoto subjektu působí od roku 2003 i druhé právně samostatné místní středisko – hospic CITADELA. Dokumentuje to silnou pozici Diakonie ČCE na Valašsku. Předmětem analýzy činnosti a následného zhodnocení bude pouze místní jednotka Diakonie ČCE – středisko ve Valašské Meziříčí, Žerotínova 319/21, 757 01 Valašské Meziříčí (IČ: 47863561) – dále jen Středisko. O druhé organizační jednotce – Diakonie ČCE – hospic CITADELA, Žerotínova 1421, 757 01 Valašské Meziříčí, IČ: 73632783, je pojednáno jen okrajově, a to jen tam, kde se činnosti obou subjektů částečně protínají.

3.5. Činnost a hospodaření Střediska

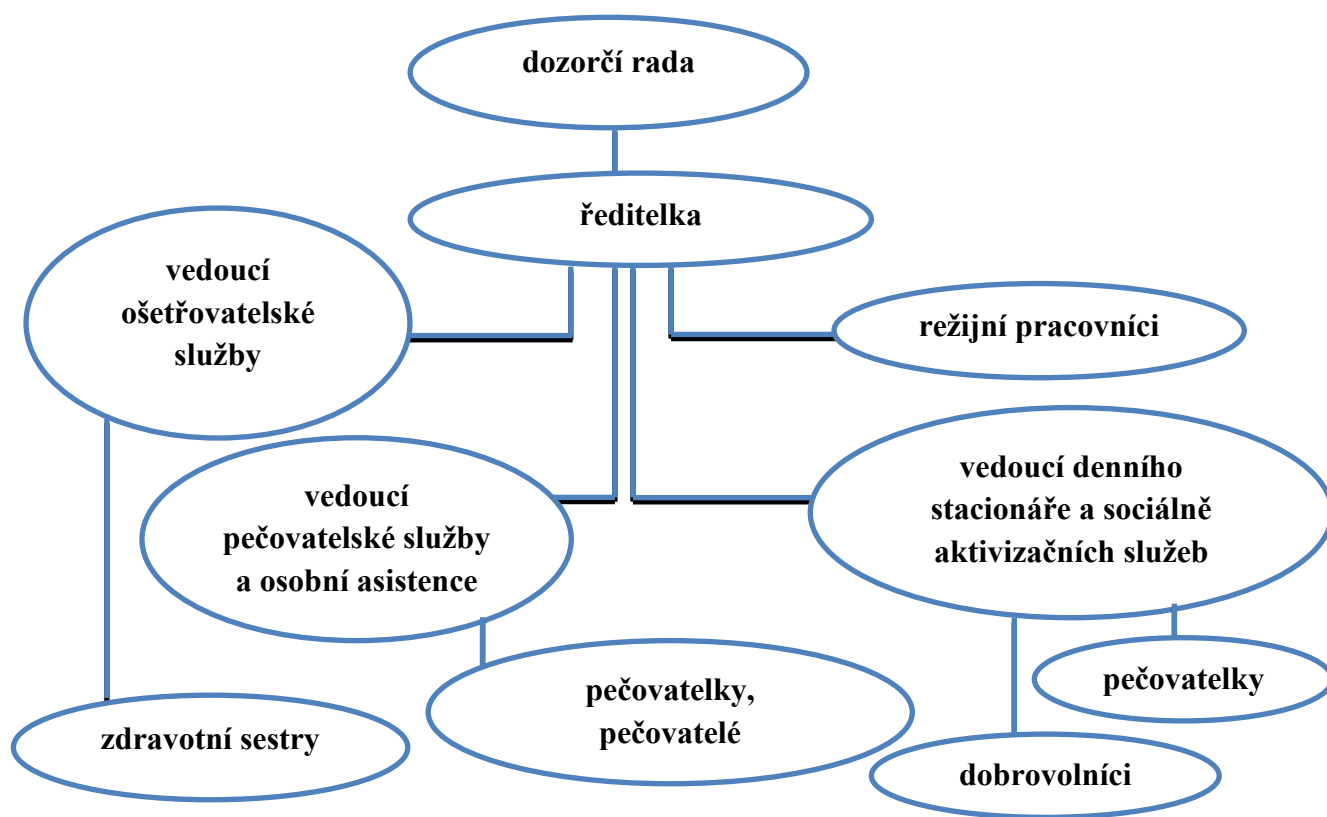
3.5.1 Základní charakteristiky a organizační struktura Střediska

Středisko jako samostatná právní jednotka vzniklo 1. 3. 1993. Tato církevní právnická osoba, zřízená Českou církví evangelickou (Zřizovací listina viz Příloha č. 1), jako svůj předmět hlavní (tj. nevýdělečné) činnosti deklaruje křesťanskou sociální péči, ošetrovatelskou a pečovatelskou službu. Hlavní cílovou skupinou jsou proto staří lidé a lidé se zdravotním postižením ve Valašském Meziříčí, jeho místních částech a asi 20 obcích, v dojezdové vzdálenosti do 15 kilometrů. Prioritou Střediska je poskytování pomoci a podpory seniorům a dospělým lidem se zdravotním postižením tak, aby mohli žít v co nejlépe zachovaném přirozeném sociálním prostředí v situaci jejich snížené soběstačnosti z důvodu vysokého věku nebo zdravotního omezení. V průběhu doby se rozsah poskytovaných služeb částečně měnil a

reagoval tak na potřeby v regionu i změny v potřebách, byť na úrovni nevelké. V rámci Diakonie ČCE se jedná spíše o menší jednotku. Středisko je mezi 33 sledovanými středisky a 8 speciálními a mateřskými školami v roce 2010 na 21. místě v porovnání celkových výnosů.

Základním řídicím dokumentem na úrovni Střediska je jeho Statut (viz Příloha č. 2). Statutárním orgánem je tříčlenná správní rada, v čele s ředitelkou Střediska. Zbývající 2 členky správní rady jsou rovněž zaměstnankyně střediska. Dozorčí rada je sedmičlenná, pro případ doplnění jsou připraveni 3 náhradníci. Průměrný evidenční přepočtený počet zaměstnanců v roce 2011 byl 26 osob, výrazně převažují terénní pracovníci – pečovatelé a zdravotní sestry.

Obrázek 3.1: Organizační struktura Střediska v roce 2011

Zdroj: Výroční zpráva Střediska za rok 2011, vlastní zpracování

3.5.2 Charakteristika činností Střediska

3.5.2.1 Ošetřovatelská služba

Ošetřovatelská služba je zaměřena na ošetřovatelskou a zdravotní péči lidem se zdravotním postižením, s chronickým onemocněním a lidem v terminálním stadiu života.

Navazuje na služby jiných zdravotnických zařízení, poskytovaných ambulantní formou. Umožňuje těmto lidem zůstat v domácím prostředí i při zhoršeném zdravotním stavu, který vyžaduje odbornou péči. Poskytované výkony jsou zajišťovány kvalifikovanými všeobecnými zdravotními sestrami, přímo v domácnostech klientů. Cílovou skupinou této péče jsou dospělí, kteří nejsou schopni sebepečet, nejsou soběstační a trpí bolestí. Možnost pobytu klienta v domácím prostředí působí zejména na staré lidi velmi dobře psychicky. Zdravotní služby (např. aplikace injekcí, aplikace inzulínu, převazy, rehabilitace, komplexní ošetrovatelská péče) jsou poskytovány na základě indikace praktického lékaře a jsou hrazeny zdravotními pojišťovnami.

3.5.2.2 Pečovatelská služba

Tato služba nabízí a poskytuje pomoc a podporu seniorům a dospělým lidem se zdravotním postižením v jejich péči o sebe a při zajištění chodu jejich domácností. Napomáhá udržet tyto osoby v přirozeném sociálním prostředí a zabraňuje jejich sociálnímu vyloučení. I tato služba má výrazně pozitivní dopad na psychiku této kategorie našich spoluobčanů. Nepříznivá sociální situace seniorů, často vysokého věku, bez životního partnera či podpory rodinného prostředí, vyžaduje podporovat služby pro zachování či prodloužení života těchto osob v přirozeném prostředí. Základní sociální služby poskytované v rámci pečovatelské služby jsou: pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně a při zajištění chodu domácnosti, základní sociální poradenství a poskytování či pomoc při zajištění stravy.

3.5.2.3 Osobní asistence

Střediskem je poskytována od roku 2009. Charakterem i cílovou skupinou je hodně podobná pečovatelské službě. Je však poskytována ve výrazně větším časovém rozsahu (může být prováděna i nepřetržitě), a to zejména v domácím prostředí klienta. Vedle činností shodných s pečovatelskou službou jsou výrazně zastoupeny navíc: pomoc při oblékání, nákupy, pochůzky, doprovázení k lékaři, aktivizační činnosti (pomoc při zajištění kontaktu s rodinou), vzdělávací činnost (pomoc s nácvikem motorických, psychických a sociálních dovedností). Klienti této služby jsou zpravidla v těžší zdravotní a sociální situaci než klienti, kteří vystačí s pomocí v rámci pečovatelské služby.

3.5.2.4 Denní stacionář

Je tradiční službou poskytovanou Střediskem. Jeho posláním je předcházet sociálnímu vyloučení seniorů, zejména s poruchami paměti (např. s demencí Alzheimerova typu). Služby jsou poskytovány v pracovní dny, formou celodenního pobytu v zařízení Střediska, za dohledu pečovatelek. Vedle pomoci při zvládání běžných úkonů při péči o vlastní osobu, pomoci při hygieně a poskytnutí stravy je významná aktivizace klienta a sociálně terapeutické činnosti.

3.5.2.5 Sociálně aktivizační služby pro seniory (SAS)

Služba svým charakterem podobná dennímu stacionáři, ale zaměřená přednostně na motivaci klienta k aktivnímu využití svého volného času. Byla poskytována poměrně krátkou dobu v letech 2010 a 2011 ambulantní i terénní formou. Její ukončení v průběhu roku 2011 souvisí s nedostatkem financí pro zachování této činnosti.

3.5.2.6 Další služby

Mají doplňkový charakter a jsou zařazeny (na rozdíl od činností v předchozích bodech) mezi vedlejší – hospodářské činnosti. Patří k nim hlavně zapůjčování kompenzačních pomůcek (invalidní vozíky, polohovací postele a další), pedikúra a klasické masáže. Tyto služby se poskytují jak klientům Střediska, tak veřejnosti. Zejména pedikúra a masáže jsou vystaveny velké konkurenci drobných živnostníků.

Výše specifikované sociální a zdravotní služby, které tvoří náplň hlavní činnosti Střediska, byly v sledovaných letech vykonávány v následujícím rozsahu osob, které se jich účastnily v daném roce:

Tabulka 3.1: Počet osob zúčastněných na službách Střediska

	2008	2009	2010	2011
Ošetřovatelská služba	392*	229	215	215
Pečovatelská služba		288	257	261
Osobní asistence		12	8	17
Denní stacionář	50	46	45	30
SAS			51	34

* zahrnuje i pečovatelskou službu

Zdroj: Výroční zprávy z let 2008-2011, vlastní zpracování

3.5.3 Analýza stavu aktiv a pasiv a finančního hospodaření Střediska

Hospodaření Střediska je analyzováno na základě výše vysvětlených činností. K provádění hlavní činnosti Střediska – poskytování sociálních a zdravotnických služeb je potřebné vedle kvalifikovaných zaměstnanců rovněž zajistit potřebné materiální a finanční prostředky. K analýze jsou použity údaje účetních závěrek, pomocných účetních knih a sestav, výročních zpráv Střediska a dalších údajů a informací, získaných zejména prostřednictvím účetní a členky správní rady. Podvojně účetnictví v plném rozsahu je vedeno na základě zákona č.563/1991, Sb., o účetnictví a v souladu s vyhláškou č.504/2002 Sb., provádějící některá ustanovení zákona o účetnictví, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání a Českými účetními standardy č. 401 – č. 414. Účetní závěrky jednotlivých let (tvořené Rozvahou, Výkazem zisku a ztrát a Přílohou) byly auditovány, s výrokem bez výhrad. Středisko není plátcem DPH. Z jiných daní je plátcem daně z nemovitostí a silniční daně.

Pro účel analýzy finančního hospodaření a stavu aktiv a pasiv jsou použita (až na výjimku v Tab. 3.3) data a informace za poslední 4 uzavřená a auditovaná účetní období. Toto období let 2008 až 2011 je dostatečně dlouhé a zároveň zajímavé a aktuální pro vyhodnocení trendů poslední doby. Ta byla poznamenána nástupem hospodářské a finanční krize v celosvětovém měřítku v roce 2009. Odrazilo se to ve výkonnosti ekonomik a problémech s naplňováním příjmové stránky rozpočtů. Následně docházelo k redukci výdajové stránky rozpočtů státních i komunálních. S tím se projeví i problémy s nedostatkem prostředků pro

financování, které poznamenaly snad všechna odvětví. Dá se očekávat, že u sociálních neziskových služeb, nemohla být situace lepší.

3.5.3.1 Rozvaha Střediska

U neziskových subjektů je jí často věnována menší pozornost, než si zaslouhuje. Je to způsobeno tím, že bilanční suma aktiv a pasiv nebývá většinou příliš vysoká a jejich změny při výsledcích hospodaření, které bývají zpravidla blízko nuly, nejsou při zpravidla nízkých investicích významné. Alespoň pro demonstrování její struktury ve Středisku jsou porovnány stavy a jednotlivé položky aktiv a pasiv v posledních dvou hodnocených obdobích.

Tabulka 3.2: Vybrané údaje z rozvahy Střediska (v tis. Kč)

AKTIVA	2010	2011	PASIVA	2010	2011
Dlouhodobý majetek celkem	1 608	1 574	Jmění	3 968	2 905
Zásoby	97	42	Výsledek hospodaření	- 650	- 396
Pohledávky	332	434	Vlastní zdroje	3 318	2 905
Krátkodobý finanční majetek	2 348	1 659	Krátkodobé závazky	1 081	825
Jiná aktiva	7	14	Jiná pasiva	-7	-7
Krátkodobý majetek celkem	2 784	2 149	Cizí zdroje celkem	1 074	818
Aktiva celkem	4 392	3 723	Pasiva celkem	4 392	3 723

Zdroj: Účetní závěrka za rok 2011, vlastní zpracování

Poněkud překvapuje, že v obou letech byla vykázána ztráta - 650 tis. Kč v r. 2010, resp. -396 tis. Kč v roce 2011. Projevilo se to snížením vlastních zdrojů, což by mohlo při pokračování tohoto vývoje signalizovat problémy. Kladem je, že přes ztrátu a i meziroční pokles krátkodobého finančního majetku o 689 tis. Kč je stále stav peněz pro financování provozu Střediska hodně příznivý. V aktivech kromě finančního majetku hraje významnou roli pouze zůstatková hodnota dlouhodobého majetku, využívaného dříve pro denní stacionář. Ten byl v roce 2011 přemístěn do vhodnějších, nově rekonstruovaných a Střediskem najatých prostor. Pro původní prostory se v průběhu roku 2012 připravovalo nové využití.

3.5.3.2 Výkaz zisku a ztráty Střediska

Tento výkaz je velmi důležitým zdrojem informací o situaci, v které se v daném roce subjekt pohyboval, jak se mu dařilo vytvářet zdroje pro financování nákladů, které vznikají při poskytování jejich služeb. Při plánování činnosti neziskových subjektů se vychází z očekávaných zdrojů, které se v podobě různých forem výnosů stávají předpokladem pro poskytování konkrétních služeb, jejich rozsahu i výše spoluúčasti klientů. Neziskové nestátní subjekty usilují o vyrovnané rozpočty. Platí to i rámci Diakonie ČCE, kde jen výjimečně střediska vykazují v roce zisk či ztrátu, které ve vztahu k výnosům jsou vyšší než 2 % (v roce 2010 to bylo u 11 středisek z 33). Jejich cílem není dosáhnout zisku a ten rozdělit, ale použít celou výši výnosů pro maximální rozsah a kvalitu služeb, případně pro zlepšení a rozšíření těchto služeb nebo pořízení dlouhodobého majetku, který je podporuje.

Základem vypovídací hodnoty účetnictví Střediska v oblasti nákladů a výnosů je vhodná struktura analytických účtů v rámci jejich druhů, vyjádřených syntetickými účty. Účetnictví Střediska je vedeno tak, aby především vytvářelo předpoklady pro členění činností ve výnosech na činnost hlavní a vedlejší (hospodářskou). K tomu je zřízeno členění poskytovaných služeb dle tzv. Činností. Sledování vedlejší činnosti je naplněno pomocí evidence nákladů a výnosů na tzv. Činnosti 4, kde jsou výnosy veškerých vedlejších činností a s nimi související náklady účtovány. Obecně sledování výnosů a nákladů dle Činností podporuje možnost lepší analýzy hospodaření dané služby. V rámci hlavní činnosti je nezbytné naplnění požadavků dotací na oddělenou evidenci nákladů a výnosů příslušného dotačního titulu. Nechybí ani pohled na náklady a výnosy prostřednictvím tzv. středisek – je tím myšleno zejména přiřazení nákladů jednotlivým titulům dotací, darů a jiných aktivit. Slouží k prokázání způsobu jejich použití vůči poskytovatelům. Bývá povinnou součástí dotačních smluv a je často požadováno taky jednotlivými dobrovolnými dárci, zvláště nadacemi a podnikatelskými subjekty, které poskytnutí daru uplatňují ke snížení svého daňového základu. Všechny tyto pohledy na Výkaz zisků a ztráty pracují v souhrnu se stejnými náklady výnosy, a tím i výsledkem hospodaření, ale podle různých pohledů. V souhrnu tak vytvářejí komplexní, mnohostranný pohled na činnost Střediska.

3.5.3.3 Výnosy Střediska

Základem životaschopnosti Střediska je vícezdrojové zajištění výnosů. V následující tabulce je uveden podíl jednotlivých rozhodujících zdrojů financování (účtovaných jako výnosů) výjimečně za výrazně delší než analyzované období - vlastně za celou historii Střediska. Údaje o výnosech (v tis. Kč) byly k dispozici jen od roku 2007.

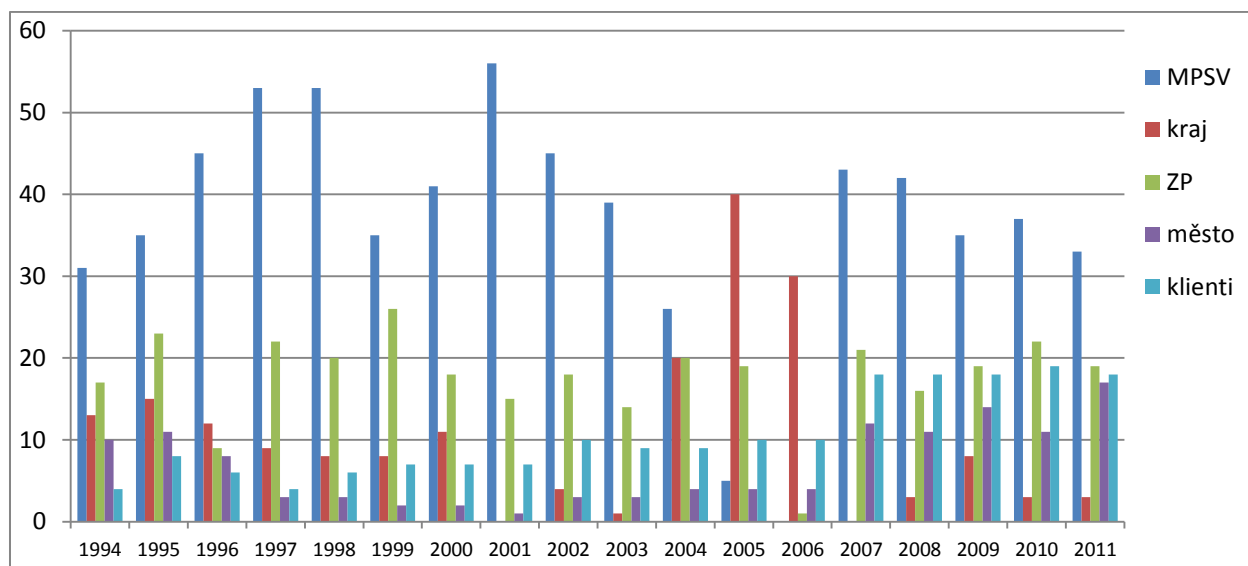
Tabulka 3.3: Podíl rozhodujících zdrojů financování Střediska v letech 1994-2011 (v %)

rok	MPSV	Kraj	ZP	město	klienti	Pokryto celkem	Výnosy celkem
1994	31	13	17	10	4	75	
1995	35	15	23	11	8	92	
1996	45	12	9	8	6	80	
1997	53	9	22	3	4	91	
1998	53	8	20	3	6	90	
1999	35	8	26	2	7	78	
2000	41	11	18	2	7	79	
2001	56	0	15	1	7	79	
2002	45	4	18	3	10	80	
2003	39	1	14	3	9	66	
2004	26	20	20	4	9	79	
2005	5	40	19	4	10	78	
2006	0	30	1	4	10	63	
2007	43	0	21	12	18	94	7 841
2008	42	3	16	11	18	90	8 128
2009	35	8	19	14	18	94	8 369
2010	37	3	22	11	19	92	8 770
2011	33	3	19	17	18	90	8 580

Zdroj: Výroční zpráva za rok 2008, výroční zprávy za roky 2009-2011, vlastní zpracování

Tabulkové hodnoty jsou dokumentovány grafem 3.1.

Graf 3.1: Podíl rozhodujících zdrojů financování Střediska v letech 1994-2011 (v %)

Zdroj: sestaveno dle Tab. 3.3

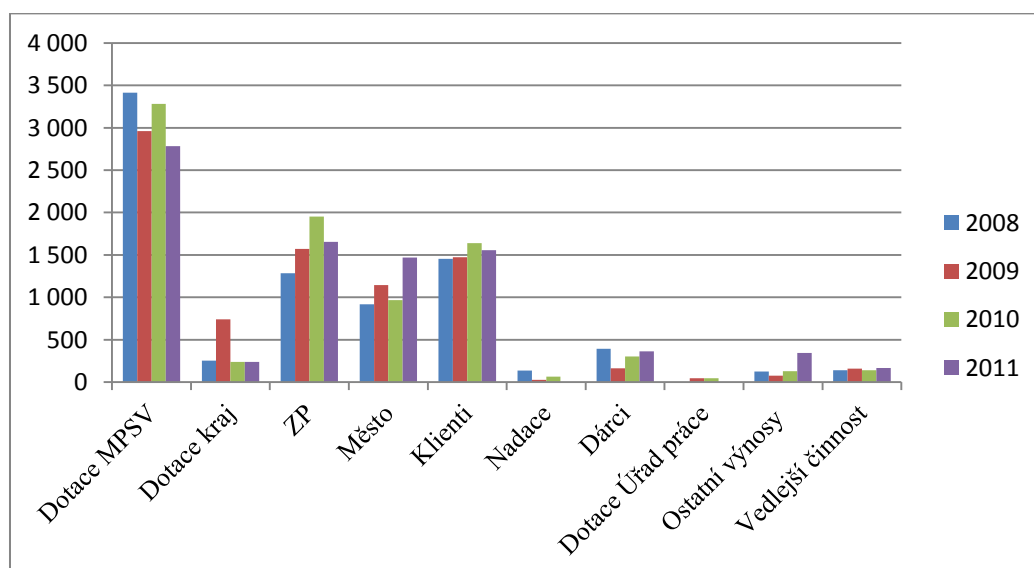
Účast státu souhrnně, prostřednictvím MPSV a kraje, kolísala mezi 30% (rok 2006) až 62% (rok 1997). Největší vliv na tom má rozpočtová politika státu a kompetenční posuny, často ve vztahu posílených kompetencí obcí. Jejich podíl byl nejméně 1% (rok 2001), maximum 17% je v roce 2011. Podíl výnosů z úhrad od zdravotních pojišťoven je ovlivněn rozsahem poskytovaných zdravotnických služeb v rámci ošetrovatelských služeb a také přístupem pojišťoven k uznání a ohodnocení těchto výkonů. Podíl výnosů od klientů na celkových výnosech má téměř pravidelný růst, s akcelerací od roku 2007. Ostatní výnosy tvoří v posledních letech maximálně 10% celkových výnosů a pohybují se absolutně na úrovni kolem tři čtvrtě milionu Kč. I tak je není jednoduché zajistit, pro udržení celkové vyrovnanosti výnosů s náklady. Záměrem této práce je analyzovat podrobněji situaci let 2008 až 2011, viz Tab. 3.4.

Tabulka 3.4: Výnosy Střediska v letech 2008 – 2011 (v tis. Kč)

Výnos	2008	2009	2010	2011	Celkem v %
Dotace MPSV	3 413	2 960	3 283	2 784	36,8
Dotace Zlínský kraj	255	740	241	241	4,4
Zdravotní pojišťovny	1 285	1 571	1 953	1 653	19,1
Město	920	1 146	967	1 469	13,3
Klienti	1 453	1 475	1 639	1 557	18,1
Nadace	137	28	65	0	0,7
Dárci	394	163	303	365	3,6
Dotace Úřad práce	0	48	48	0	0,3
Ostatní výnosy	128	77	129	344	2,0
Vedlejší činnost	143	161	142	167	1,8
Celkem výnosy	8 128	8 369	8 770	8 580	100,0

Zdroj: Výroční zprávy Střediska z let 2008-2011, vlastní zpracování

Graf 3.2: Výnosy Střediska v letech 2008 – 2011 (v tis. Kč)

Zdroj: sestaveno dle Tab. 3.4

Druhové členění výnosů bylo seskupeno do 10 titulů, které pokrývají nejvýznamnější výnosové druhy. V případě významných subjektů jsou rovněž zřejmé z tabulky. Méně

významné položky byly seskupeny na základě svého společného charakteru (např. dárčí, vedlejší činnost). Procentuální podíl vyjadřuje celkovou významnost daného titulu k celkovým výnosům let 2008 až 2011.

Prvenství patří dotacím MPSV (36,8%). Stát se má starat o své potřebné a slabé. Dlouhodobě tak činí, i když jeho podíl i absolutní výše ve sledovaném období mírně klesají. Často se mění zákony, podmínky žádosti o dotace, panuje značná nejistota o jejich výši a termínech přidělení. Stát si klade řadu podmínek pro vznik nároku na dotaci a jejich dodržení. Požadavky žadatele jsou kráceny, od podání žádosti do vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace trvá poměrně dlouhé období nejistoty. Stává se, že mohou být i problémy s průběžným financováním ze strany státu. S tímto problémem se Středisko setkalo v roce 2009, kdy zbývající část dotace pro tento rok 900 tis. Kč byla přijata až v závěru prosince. Bez jiných zdrojů financování a dostatečné rezervy prostředků na běžném účtu by bylo poskytování služeb velmi ohroženo. Rozhodnutí o poskytnutí dotace na rok 2010, ze kterého jsou patrné četné povinnosti příjemce, je Přílohou č. 3. Na tyto podmínky musí dokonce reagovat i auditor účetní závěrky, kde musí výslovně uvést vyjádření ke způsobu účtování a použití poskytnuté dotace.

Druhým zdrojem jsou platby za poskytnuté zdravotnické služby (19,3%). Počet výkonů, které budou Střediskem vůči klientům splněny, se dost těžko plánuje. Problémy mohou dělat rovněž zdravotní pojišťovny, pokud některé výkony nechtějí uznávat, případně je proplácejí ve výši, která nepokrývá náklady a nebo platí dokonce opožděně.

Dalším v pořadí jsou platby klientů (18,1%). Bez jejich spoluúčasti by mohly být služby poskytovány neefektivně a je proto potřebná. Na druhou stranu, jedná se ale o dlouhodobě nejvíce rostoucí položku ve výnosech, která však cílové skupiny Střediska hodně „bolí“. Obzvláště z pohledu jednotlivých služeb a jejich cen (ceníky některých služeb viz Příloha č. 4, Příloha č. 5). Z těchto ceníků je zřejmá i bližší charakteristika poskytovaných služeb.

Příspěvek Města Valašského Meziříčí formou dotace na sociální služby pro své občany (13,3%) vykazuje absolutní i relativní růst. Svědčí to o zájmu města o spolupráci se Střediskem. Příspěvek formou dotace poskytuje i přilehlá obec Jarcová.

Zbývající tituly již mají významně menší podíl. Jsou však v některých případech pravidelné, i když jejich výše kolísá (dotace na provoz od Zlínského kraje – 4,4%). Jiné jsou

výsledkem dobročinnosti dárců – zejména prosperujících podnikatelských subjektů ve městě, jako jsou společnosti CS CABOT spol. s r.o., DEZA, a.s., ale i menší dárce – fyzické osoby, podnikatelé i nepodnikatelé. Mezi pravidelné dárce patří i farní sbory ČCE z města a blízkého okolí. Potěšitelné jsou dary občanů a mládeže, pracujících (Městská policie) či studujících (střední školy ve městě). Pravidelným zdrojem jsou tržby z vedlejších činností (hlavně pedikúra, masáže, příjmy z pronájmu části vlastněného objektu jako kanceláří, včetně úhrad za energie s nimi spojené). K těmto příjmům patří i příjmy z Šatníku – prodejního místa obnošeného šatstva a výrobků osob pobývajících v denním stacionáři. Nejsou příliš vysoké (kolem 50 – 60 tis. Kč ročně), ale díky bezplatné dobrovolnické činnosti jeho personálu se jedná o ziskovou vedlejší činnost. Příspěvky získané od nadací mají klesající tendenci a jsou nevýznamné.

3.5.3.4 Náklady Střediska

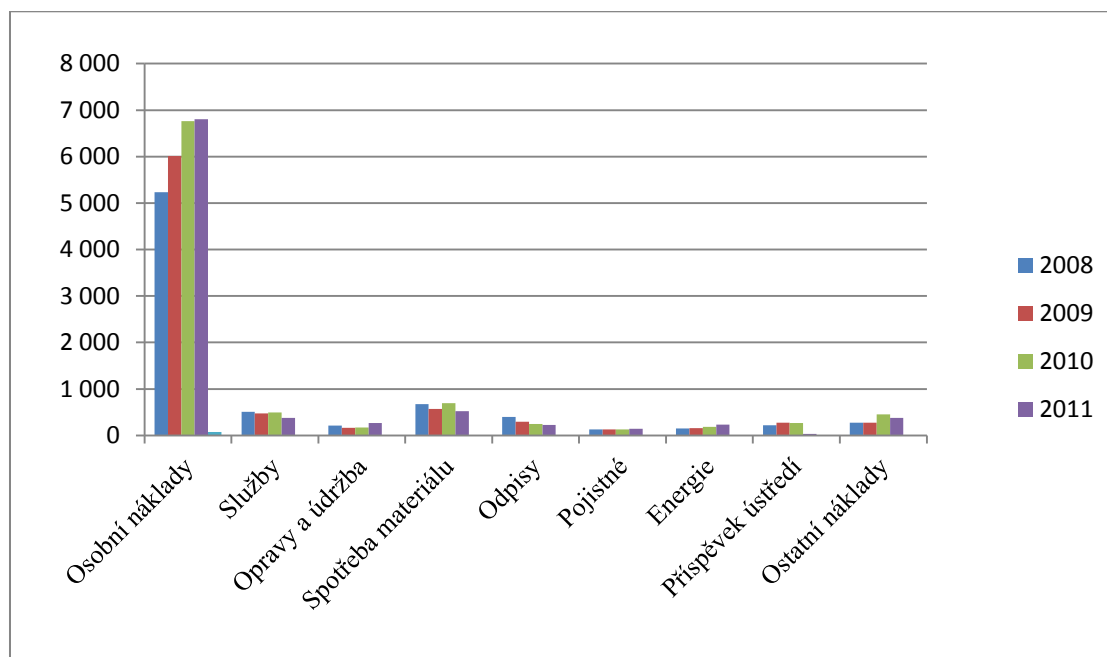
Podrobnější členění nákladů podle druhů je ovlivněno charakterem poskytovaných služeb a provozními podmínkami, v nichž Středisko působí (rozsah dlouhodobého majetku – budov, automobilů pro terénní služby pečovatelské i ošetrovatelské, případným pronájmem zařízení pro provoz denního stacionáře).

Tabulka 3.5: Náklady Střediska v letech 2008 – 2011 (v tis. Kč)

Druh nákladu	2008	2009	2010	2011	Celkem v %
Osobní náklady	5 235	6 015	6 766	6 803	71,8
Služby	506	474	497	380	5,4
Opravy a údržba	214	165	173	266	2,4
Spotřeba materiálu	674	573	697	522	7,1
Odpisy	396	293	248	229	3,4
Pojistné	131	129	132	142	1,5
Energie	150	160	187	230	2,1
Příspěvek ústředí	221	276	268	31	2,3
Ostatní náklady	274	274	452	374	4,0
Celkem náklady	7 801	8 360	9 420	8 976	100,0

Zdroj: Výroční zprávy 2008-2011, vlastní zpracování

Graf 3.3: Náklady Střediska v letech 2008 – 2011 (v tis. Kč)

Zdroj: sestaveno dle Tab. 3.5

I u nákladů je základem druhové členění. Jako specifická položka je uváděn příspěvek na provoz ústředí Diakonie ČCE v Praze. Procentuální podíl vyjadřuje celkovou významnost daného titulu k celkovým nákladům let 2008 až 2011.

V nákladech Střediska jednoznačně dominují osobní náklady (71,8%). Zahrnují mzdy z řádného pracovního poměru a zákonné sociální a zdravotní pojištění a dále odměny vyplácené na základě dohod o provedení práce a o pracovní činnosti. Jejich růst je pozvolný, ovlivňuje jej rozsah činností (meziroční nárůst v roce 2009 proti předchozímu roku způsoben rozšířením činností Střediska o služby osobní asistence a zvýšením počtu pečovatelů).

Mzdový vývoj vychází z mzdových kategorizací daných centrálou, ale v rámci nich je v pravomoci ředitele Střediska. Nutností je zároveň vytvořit pracovníkům takové pracovní a finanční podmínky, aby i v době nedostatku volných pracovních míst a proto přebytku nabídky nad poptávkou na trhu zaměstnanosti, byla kvalita pracovníků Střediska na tradičně vysoké úrovni. Této úrovni přispívají zejména významné prostředky vynakládané do vzdělávání pracovníků formou školení v různých oblastech novinek v jejich specializacích, komunikačních technikách s klienty, technikách rozvíjení aktivizace seniorů apod. Přetlak nabídky pracovníků na trhu sociálních a zdravotních služeb ale i přes vysokou nezaměstnanost v regionu (kolem 7-8%) není tak velký, vzhledem k nárokům na tuto práci a

průměrné mzdě, která je nejen oproti zdravotnictví, ale i oproti průměrné mzdě významně nižší (průměrný výdělek se ve Středisku pohybuje kolem 16 tis. Kč měsíčně).

Spotřeba materiálu je druhý nejvýznamnější druh nákladů (7,1%). Asi jeho třetinu tvoří náklady na pohonné hmoty spotřebované hlavně při rozvozu obědů v rámci pečovatelské péče. Značné jsou i náklady na zdravotnický materiál spotřebovaný v ošetrovatelských službách.

V rámci služeb (5,4%) jsou významné nakupované služby spojené s rehabilitační péčí pro klienty a již zmíněné náklady na kurzy a školení pro zaměstnance.

Opravy a údržba jsou směřovány na vlastněný objekt, který byl užíván pro denní stacionář a pro sídlo Střediska. Rovněž opravy a údržba 8 osobních automobilů je zde významnou položkou.

S tímto dlouhodobým majetkem souvisí náklady na jeho pojištění (zde převažuje podíl osobních vozů).

Nárůst nákladů na energie je dán s jejich cenovým vývojem posledních let.

Specifikou fungování Diakonie ČCE je příspěvek na provoz ústředí. Je odvozen procentuálně z výnosů, podle pravidel centrálně stanovených. Jeho nízká výše v roce 2011 byla ovlivněna nedostatkem finančních prostředků. Následující rok však došlo k navýšení tohoto příspěvku, aby se vyrovnal rozdíl z minulého roku.

3.5.3.5 Hospodářský výsledek podle činností

Jak už bylo uvedeno výše, dají se náklady, výnosy a hospodářský výsledek rozdělit také podle jednotlivých služeb. Z podkladů o činnostech bylo provedeno pro tuto práci následující sestavení:

Tabulka 3.6: Výnosy, náklady a hospodářský výsledek dle činností v roce 2008 (v tis. Kč)

Rok 2008	výnosy	náklady	HV
Ošetřovatelská služba	0	0	0
Pečovatelská služba*	7 072	6 758	314
Osobní asistence	0	0	0
Denní stacionář	907	982	- 75
Vedlejší činnosti	149	61	88
Celkem	8 128	7 801	327

*zahrnuje i ošetřovatelskou službu

Zdroj: Výkaz zisku a ztráty za rok 2008- dle činností, vlastní zpracování

Tabulka 3.7: Výnosy, náklady a hospodářský výsledek dle činností v roce 2009 (v tis. Kč)

Rok 2009	výnosy	náklady	HV
Ošetřovatelská služba	2 157	2 178	- 21
Pečovatelská služba	4 378	4 121	257
Osobní asistence	607	868	- 261
Denní stacionář	1 065	1 101	- 36
Vedlejší činnosti	162	92	70
Celkem	8 369	8 360	9

Zdroj: Výkaz zisku a ztráty za rok 2009- dle činností, vlastní zpracování

Tabulka 3.8: Výnosy, náklady a hospodářský výsledek dle činností v roce 2010 (v tis. Kč)

Rok 2010	výnosy	náklady	HV
Ošetřovatelská služba	2 349	2 532	- 183
Pečovatelská služba	4 596	5 026	- 430
Osobní asistence	640	699	- 59
Denní stacionář	1 043	1 053	- 10
Vedlejší činnosti	142	110	32
Celkem	8 770	9 420	- 650

Zdroj: Výkaz zisku a ztráty za rok 2010- dle činností, vlastní zpracování

Tabulka 3.9: Výnosy, náklady a hospodářský výsledek dle činností v roce 2011 (v tis. Kč)

Rok 2011	výnosy	náklady	HV
Ošetřovatelská služba	2 094	2 538	- 444
Pečovatelská služba	4 679	4 657	22
Osobní asistence	551	672	- 121
Denní stacionář	1 089	1 029	60
Vedlejší činnosti	167	80	87
Celkem	8 580	8 976	- 396

Zdroj: Výkaz zisku a ztráty za rok 2011- dle činností, vlastní zpracování

V letech 2010 a 2011 se nepodařilo udržet vyrovnané hospodaření. Ztráta r. 2010 ve výši 650 tis. Kč byla způsobena v rámci pečovatelské služby vyššími osobními náklady a dovybavením majetkem. V roce 2011 ztrátu způsobily nižší úhrady od zdravotních pojišťoven.

Ani v jednom z let 2008 -2011 nevznikl Středisku kladný základ daně a neplatilo proto daň z příjmu právnických osob.

4. Zhodnocení činnosti a hospodaření Diakonie Českobratrské církve evangelické ve Valašském Meziříčí

Předchozí kapitola poměrně podrobně charakterizovala místní středisko Diakonie ČCE, které se ve Valašském Meziříčí zaměřuje hlavně na služby pro seniory a zdravotně či tělesně postižené dospělé osoby, v nepříznivé sociální situaci. Na základě získaných údajů a informací nejen o detailně analyzovaném období 2008 až 2011, ale rovněž podle některých doplňujících informací o činnosti a vývoji situace v roce 2012 až do dnešních dní, lze zaujmout k dosavadní práci i hospodaření Střediska konkrétní stanovisko, případně doporučení.

4.1 Zhodnocení činnosti

Dvacetiletá tradice se nejvíce projevuje v dlouholetém zaměření na tradiční služby ošetrovatelské a pečovatelské. Diakonie ČCE si v tomto směru vytvořila pevné postavení ve městě a okolí. Tyto služby přinášejí na všech formách financování cca 80% celkových výnosů Střediska.

Postavení Střediska v pokrytí těchto sociálních a zdravotnických služeb by nebylo možné bez kvalitního **personálního zajištění**. K tomu přispívá nebyvale vysoký rozsah vzdělávacích aktivit, pro maximální rozvoj kompetencí pracovníků v celé šíři požadavků na jejich profesi.

U pracovníků **v sociálních službách je výrazně podporováno vzdělávání** v komunikačních dovednostech a technikách jednání s klienty, v situacích psychické zátěže a konfliktních situacích. Zároveň se podporuje i rozvoj problematiky spíše novější, jako jsou techniky trénování paměti, aktivizace lidí s různými formami demence a maximální udržení klientů sociálně aktivních v rámci jejich věku a zdravotního stavu. Všechny tyto schopnosti pracovníků se projevují i v souvisejících službách denního stacionáře i od roku 2009 nově zřízené služby osobní asistence pro seniory. Tyto programy jsou v poslední době hodně orientovány právě na problematiku péče a programů pro občany např. s demencí Alzheimerova typu a jinými typy demence. Vyjádřením této snahy bylo například uspořádání dvoudenní konference na téma Lidé s demencí doma a v komunitě v roce 2009 pro široký okruh sociálních pracovníků.

Určitě je negativem z hlediska služeb pro občany, že se z finančních důvodů nepodařilo udržet poskytování tzv. sociálně aktivizačních služeb (provozovány byly jen od ledna 2010 do července 2011), kde cílová skupina klientů byla orientována na co nejdelší uchování svých schopností a dovedností.

Ošetrovatelské služby se bez vzdělávání pracovníků rovněž neobejdou. Zde je snaha zachycovat nové trendy i ošetrovatelské techniky. Jako příklad růstu odborných znalostí zaměstnanců na pozicích všeobecných sester je **spolupráce s druhým místním střediskem Diakonie ČCE ve Valašském Meziříčí – hospicem Citadela**. Měla podobu zejména stáží sester v hospici. V posledních asi třech letech se ale klade důraz na novou službu, kde pracovníci hospice Citadela vytvořili se zapojením odborných pracovníků na úseku domácí zdravotní ošetrovatelské péče Diakonie ČCE (Střediska) nové modelové řešení, které

v součinnosti s praktickými lékaři zvyšuje kvalitu péče o nemocné v terénu. Tento model **specializované domácí paliativní péče** je podporován Zlínským krajem. Má umožnit paliativní péči (tj. péči, jejímž cílem je zmírnit bolest, tělesná a duševní strádání a zachovat pacientovu důstojnost v terminálním stádiu onemocnění) v domácím prostředí, bez pobytu v prostředí hospice.

Pro hodnocení činnosti Střediska je důležitý nejen **rozsah a kvalita poskytovaných služeb a doplňkových akcí** pro klienty (např. sociálně rekondiční a rehabilitační pobyty, společné grilování akce, výlety s klienty) ale i další aktivity, které činnost Střediska podporují a pomáhají jeho prezentaci. Patří sem spoluúčast na benefičních koncertech, dny otevřených dveří, pořádání odborných konferencí a seminářů, návštěvy a spolupráce s jinými obdobnými subjekty v ČR, prezentace Střediska v okolních nemocnicích, klubech důchodců, obcích či městech při různých příležitostech. Velmi zajímavé a až odvážné jsou akce zaměřené na mládež - například besedy klientů denního stacionáře se studenty středních škol.

Středisko je silně vázáno na Valašské Meziříčí ve smyslu toho, že spolupráce a spolufinancování ze strany města vytváří oboustranně podmínky pro plnění funkcí těchto subjektů. Bez spokojenosti města s poskytovatelem sociálních služeb by asi nefungovaly dotace města na podporu těchto aktivit. Potěšitelné je, že situace se v posledním období v tomto směru zlepšuje. Je to určitě výsledkem více faktorů, ale spokojenost zastupitelstva s činností Střediska k tomu určitě přispívá. Činnosti poskytované Diakonií ČCE ve Valašském Meziříčí pomáhají dotvářet síť sociálních služeb v regionu a mají tak své pevné místo u občanů. Přes omezené finanční zdroje tak tento subjekt plní své poslání.

4.2 Zhodnocení hospodaření

Z pohledu finanční a majetkové Situace střediska ve sledovaném období 2008 až 2011 se dají zvýraznit některé skutečnosti.

Celkové **hospodaření Střediska** bylo v letech 2008 a 2009 přebytkové. Ztráty v letech 2010 a 2011 byly na neziskový subjekt poměrně velké, ale vyplývaly z problémů s financováním poskytovaných zdravotních služeb - s jejich úhradami zdravotními pojišťovnami. Středisko je ale poměrně dobře zajištěno volnými penězi na běžném účtu, takže potřeba ztrátové hospodaření vyrovnat sice tuto rezervu poněkud snížilo, ale Středisko se nedostalo do problémů, které by bylo třeba řešit doplňováním finančního majetku zřizovatelem.

Dotace MPSV jsou rozhodujícím výnosem, stabilně nad 30% celkových výnosů. Ve sledovaném období jejich podíl na financování Střediska poklesl o 9 procentních bodů. Způsob žádosti o ně a vysoká míra pravděpodobnosti, že žádosti bude vyhověno, jsou přes celkové potíže s financemi státu, poměrně známé a jisté. Na druhou stranu, požadavky jsou pravidelně kráceny a míra krácení nutí řešit výpadky jinými způsoby. Jako jediný ve Středisku reálně i absolutně rostoucí zdroj, který je schopen nejvýrazněji propad v dotacích od státu tlumit, jsou úhrady klientů. (jejich podíl dlouhodobě roste a činí již 18% celkových výnosů). Ceny některých služeb pro klienty (viz ceníky v Příloze č. 4, Příloze č. 5) se jeví i běžnému občanu poměrně vysoké. Klienti Střediska jsou sociálně podprůměrnou skupinou – mají sice pravidelný příjem v podobě starobního či invalidního důchodu, ale jeho výše a tempo růstu není ve vztahu k vývoji cen základních životních potřeb této skupiny občanů (kterými jsou zejména potraviny, náklady na bydlení a zdravotní péči) příznivé. Rodinné zázemí těchto osob (často jediná osoba v domácnosti, někdy bez podpory ostatních příbuzných a s prakticky nulovou možností svou ekonomickou situaci posílit) bývá rovněž problémem. Bylo by zajímavé znát názory klientů na výši jejich spoluúčasti a na dopady jejich výdajů za služby Střediska na jejich domácí hospodaření. Mohlo by totiž dojít k poklesu zájmu o některé služby zbytnějšího charakteru – rozvoz obědů v rámci pečovatelské služby za 25 Kč při celkové ceně oběda včetně poplatku za dovoz za 85 Kč je při pravidelném objednání velmi významná položka pro klienta.

Překvapivě zanedbatelnou příjmovou položkou (v roce 2011 dokonce nulovou) jsou **příjmy od nadací**. Ani tyto subjekty nemají lehký život, ale je opravdu škoda, že tento prvek financování Střediska je tak minimální. Možná by bylo účinné, kdyby centrum Diakonie ČCE se více zapojilo v této oblasti a pomohlo by své dobré jméno prodat výrazněji ve prospěch Středisek. Kontakty a možnosti pracovníků z této úrovně by měly být přínosem. Příspěvek, kterým Středisko přispívá k úhradě nákladů centra, by měl pro Středisko konkrétní pozitivní přínos.

Podobná je situace ve využití (resp. nevyužití) peněz z **fondů Evropské unie**. K úspěchu na tomto úseku je asi potřeba spojit síly možná nejen s ústředím Diakonie ČCE, ale i krajskými či městskými orgány. Problémem je, že dotace se dají získat jen za cenu vysoké administrativy a plnění náročných podmínek. Navíc to vyžaduje smysluplné projekty, které by naplnily podmínky pro tituly, na které dotace mohou být čerpány. Je to ovšem obecně známá situace, ale jaké a zda vůbec jsou reálné možnosti, je třeba svěřit odborníkům.

Je to zřejmě úkol, který je k realizaci pro samotné středisko dost náročný. Je třeba věřit, že ústřední či krajské a obecní orgány si toho jsou vědomy a snaží se pomoci.

Na straně nákladů dominují **osobní náklady**, které jsou významně vyšší než všechny ostatní náklady dohromady. Určitě tomu nebude jinak ani do budoucna. Cestou k jejich zefektivnění by mohl být **záměr realizovat spojení obou místních středisek** Diakonie ČCE ve městě do jednoho subjektu. O tomto záměru se již vážně hovoří a je připravován k realizaci. Pozitivní by mohl být určité úspory na straně správního aparátu, případně lepší využití objektů a jiného majetku.

Tlak na **hospodárnost veškeré činnosti** Střediska musí být veden po pracovní linii. Svou měrou k němu může přispět každý pracovník. Kontrola a dohled nad hospodařením v oblasti nákladů musí být také náplní práce dozorčí rady. Jde o kontrolní orgán, který je věcně znalý. Má přístup k informacím, a proto ve spolupráci s ředitelkou Střediska a správní radou může podpořit výsledky hospodaření Střediska a jeho pozici mezi subjekty, které se jakoukoliv formou podílejí na financování Střediska.

5. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo analyzovat a zhodnotit činnosti, které poskytuje místní jednotka Diakonie ČCE – středisko ve Valašském Meziříčí a z něj vyplývajícího hospodaření. Dosažení tohoto cíle bylo předpokladem pro potvrzení či vyvrácení dvou hypotéz vyslovených v úvodu.

Základním předpokladem řešení tohoto zadání bylo vymezit obecný rámec nestátních neziskových organizací, s důrazem na teorii, která bude mít následně svou konkrétní podobu v analyzované neziskové nestátní organizaci. Teoretická část byla převážně orientována tímto směrem. Nestátní neziskové organizace v celé šíři svých právních forem i tematického zaměření jsou důležitým poskytovatelem široké palety služeb a napomáhají tak rozvoji společenského, ekonomického i politického života. Je pro ně typické vícezdrojové financování. Snižuje se tím tlak na růst objemu finančních prostředků vynakládaných z rozpočtové soustavy.

Soukromoprávní nezisková organizace, kam svou povahou Diakonie ČCE patří, uspokojuje specifické potřeby klientů. Jsou jimi sociální a zdravotní péče a služby pro staré, osamělé, ohrožené, nemocné a jinak postižené a potřebné spoluobčany. Tradice a kvalita poskytovaných sociálních a zdravotních služeb dávají při věkovém a zdravotním stavu populace dost podnětů a dobrou perspektivu této organizaci do dalších let.

Analyzovaná jednotka Diakonie ČCE – středisko ve Valašském Meziříčí tyto možnosti naplňuje. Poskytuje od roku 1993 služby křesťanské sociální péče, ošetrovatelské a pečovatelské služby. Podporuje moderní formy těchto služeb – denní stacionář, služby osobní asistence, sociálně aktivizační služby pro seniory, nové přístupy k domácí paliativní péči lidem v závěrečném stadiu života. Impulem pro další vývoj v oblasti poskytovaných služeb a jejich kvality zřejmě bude připravovaná fúze s druhým dosud organizačně samostatným subjektem Diakonie ČCE v městě – hospicem CITADELA. Důležité pro občany města a okolí bude, aby rozsah a kvalita dosud poskytovaných služeb zůstaly zachovány.

Hospodaření jednotky Diakonie ČCE – střediska ve Valašském Meziříčí bylo analyzováno v letech 2008 až 2011, na základě řady dostupných údajů, zpracovaných v kapitole 3. Důraz byl položen na ověření hypotézy o fungujícím vícezdrojovém financování

jako podmínce plnění jeho poslání. Výnosy byly rozčleněny do 10 různých, charakterově jednoduších zdrojů. Celkové výnosy se pohybují na úrovni 8 až 9 mil. Kč ročně. Váha jednotlivých zdrojů financování je však různá. Vliv dotací MPSV jako rozhodujícího zdroje, vyjadřujícího spoluúčast státu a zájem na podpoře aktivit sociální a zdravotní péče, je v roce 2011 třetinový. Od doby krize započaté v roce 2009 je patrný jeho pokles o 9 procentuálních bodů oproti roku 2008. Funkčnost střediska Diakonie ve Valašském Meziříčí zůstala zachována právě díky vícezdrojovosti financování. Velmi pozitivní je přístup orgánů města Valašského Meziříčí, který se projevil absolutním i relativním nárůstem jeho podílu na financování provozu. Hypotéza byla tímto potvrzena.

Další v úvodu vyslovená hypotéza, že rostoucí služby vyžadují růst zdrojů, byla rovněž potvrzena. Argumentem je situace, kdy nově zavedené sociálně aktivizační služby pro seniory v roce 2010 byly právě v důsledku problémů s jejich financováním z dotačních zdrojů nuceně v roce 2011 zastaveny.

Spolupodíl účasti klientů na financování činí již 18 %. Je to významně více než v začátcích existence tohoto Střediska (4 %). Tíživá ekonomická situace cílové skupiny klientů zřejmě již neumožňuje další významnější cenové úpravy, bez poklesu zájmu o tyto služby. Toto tvrzení by ale vyžadovalo hlubší analýzu, která by mohla být námětem dalších samostatných prací.

Náměty pro zlepšení činnosti či hospodaření střediska Diakonie ČCE jsou zmíněny rovněž v rámci kapitoly 4. Jejich rozhodující směřování je do oblasti zvýšení úsilí o zajištění zdrojů z dotací spolufinancovaných z prostředků EU, lepší prezentace svých aktivit a potřeb vůči nadacím a organizačním a finančním dopadů připravovaného spojení s hospicem CITADELA. Řízení střediska a odborné kvality pracovníků střediska jsou na velmi dobré úrovni. Problémy i výše uvedené náměty jim jsou známy. Ve spolupráci s městem i centrálou Diakonie ČCE středisko pracuje na jejich postupné realizaci.

Cíle bakalářské práce bylo dosaženo.

Seznam použité literatury

Publikace

- [1] BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9.
- [2] REKTOŘÍK, J. a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2007. 188 s. ISBN 978-80-86929-25-5.
- [3] RŮŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 256 s. ISBN 978-80-7263-675-4.
- [4] SCHAAD, M. *Neziskové organizace v ekonomické teorii: analýza vývoje a motivace bezplatných dobročinných aktivit*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1998. 244 s. ISBN 80-210-1971-9.

Právní předpisy

- [5] České účetní standardy č. 401 až 414 pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 504/2002 Sb.
- [6] Vyhláška č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví.
- [7] Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech).
- [8] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

- [9] *Diakonie Českobratrské církve evangelické*. [online]. [cit. 2013-04-15]. Dostupné z WWW: <http://www.diakonie.cz/>.

Ostatní zdroje

- [11] Řád diakonické práce Českobratrské církve evangelické
- [12] Účetní závěrka za rok 2011
- [13] Výkazy zisku a ztráty z let 2008 - 2011
- [14] Výroční zprávy Diakonie Českobratrské církve evangelické z let 2007 - 2011
- [15] Výroční zprávy Diakonie ČCE- středisko ve Valašském Meziříčí z let 2008 – 2011

Seznam zkratek

CNS – církve a náboženské společnosti

ČCE – Českobratrská církev evangelická

ČR – Česká republika

DPH – daň z přidané hodnoty

EU – Evropská unie

HV – hospodářský výsledek

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

NNO – nestátní nezisková organizace

OPS – obecně prospěšná společnost

SAS – sociálně aktivizační služby

ZP – zdravotní pojišťovny

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 9. 5. 2013

Iveta Greňová

Seznam příloh

Příloha č. 1: Zřizovací listina Diakonie ČCE- středisko ve Valašském Meziříčí

Příloha č. 2: Statut Diakonie ČCE- středisko ve Valašském Meziříčí

Příloha č. 3: Rozhodnutí o poskytnutí dotace na rok 2010

Příloha č. 4: Ceník osobní asistence Diakonie ČCE- středisko ve Valašském Meziříčí

Příloha č. 5: Ceník pečovatelské služby Diakonie ČCE- středisko ve Valašském Meziříčí